

Lithuanian American Council,
5600 S. Claremont Ave.
Chicago IL 60636-1039

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXXII 1997 APRIL – BALANDŽIO 1, Nr. 12

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

LIETUVOS MOKYKLA: TIK ŠVIETIMUI AR IR AUKLĖJIMUI

Bronius Juodelis

Dabartinės lietuvių kalbos žodyne švietimas nusakomas, kaip mokymas, mokslo teikimas. Jis prilygsta anglų kalbos žodžiui "education". Abi sąvokos yra tik dalis pedagogikos mokslo, kuris nagrinėja mokymą, auklėjimą ir lavinimą.

Švietimo (education) sistema valstybinėse JAV mokyklose tarnauja tik mokymui. Įstatymais nustatyta, kad mokytojui nevalia auklėti, ugdyti mokinį tautine, religine, kultūrine, politine ar bet kuria kita kryptimi. Auklėjimas paliekamas už mokyklos ribų, perduodamas tėvams, sporto, visuomeninėms bei kultūros organizacijoms.

Švietimas – mokymas be auklėjimo – lyg ir turėtų palengvinti mokytojo profesinę veiklą, bet iš tikrųjų jį pasunkina dėl atšiauraus mokinių elgesio, imlumo ir motyvacijos stokos, jei mokinys to auklėjimo niekur negauna. Kiek kitaip tvarkosi JAV privačios religinių bendrijų mokyklos, kurios sprendžia tiek bendruosius, tiek ir konfesinius uždavinius.

Nebūtų tikslo sakyti, kad Vakarų pasaulyje, Jungtinėse Amerikos valstijose švietimas augina kosmopolitus. Kosmopolitas lietuvių kalbos žodyne nusakomas, kaip žmogus, neturintis patriotizmo jausmo, atitrūkęs nuo savo Tėvynės interesų, svetimas savo tautai, su panieka arba abejingai žiūrintis į jos kultūrą. Lojalumas savam kraštui, valstybei JAV mokykloje labai stipriai pabrėžiamas. Klasėse kiekvieną rytą kartojama lyg ir maldelė – lojalumo pažadas (Pledge of Allegiance), laikant dešinę

ranką ant širdies. Anksčiau buvusi malda prieš pamokas buvo pakeista šiuo lojalumo pasižadėjimu. Tiesa, dabar JAV maištaujanti juodoji rasė tose mokyklose, kuriose ji sudaro daugumą, ir to nebedaro. Kadangi JAV mokyklų administravimas yra miestų bei vietovių savivaldybių, bet ne Švietimo ministerijos rankose, nuo vietinių švietimo tarybų priklauso ne tik lojalumo pažado sakymas, bet ir švietimo lygis, mokyklų išlaikymas ir net švietėjų atlyginimai. JAV mokyklose Švietimo ministerija beveik nežinomas ir neminima. Net ir kasmetinius patikrinimus, kaip mokyklos vykdo mokymo programas, atlieka vietos komisijos.

Prieškarinė Lietuvos mokykla, kurioje ir man pačiam teko būti iki gimnazijos 8 klasės, ne tik mokė, bet ir auklėjo. Manau, kad būčiau paskendęs karo ir pokario gyvenimo verpetuose, jei nebūčiau turėjęs mane mokusios ir auklėjusios labai geros pradžios mokyklos mokytojos, mokiusių ir auklėjusių gimnazijos mokytojų.

Lietuvos sovietinė mokyklą teko išgyventi tik vienerius metus, per pirmąją Maskvos okupaciją. Jos iškreiptas mokymas, išblaškęs tautinį ir religinį auklėjimą, komunistinių dogmų brukimas buvo nepakeliamas patriotiškai auklėtam jaunuoliui, nuvedęs net į sunkių darbų kalėjimo vienutę.

Išklydus į Vakarus, man nebeteko konkrečiai pažinti tolimesnės okupuotos Lietuvos mokyklos, nors apie

ją teko nemažai skaityti bei girdėti, lankant Lietuvą nuo 1968 metų. Oficialiai ji buvo kosmopolitinė lietuvių tautos atžvilgiu. Jos padarinius neskundžiai galima pastebėti ir šiandien. Toji mokykla buvo ir auklėtoja, po savo stogu įpiličiusi ir komunistines jaunimo organizacijas. Kiek tas auklėjimas buvo sėkmingas, gali spręsti šiandien jau nepriklausomos Lietuvos žmonės.

Nepriklausomybę atstačius, nutrūko komunistinis auklėjimas Lietuvos mokykloje. Nebėra spalukų, pionierių ir komjaunuolių. Liko plati tuščia vieta jaunimo auklėjimo plote. Kas tą vietą užėmė? Iki šiol – niekas! Auklėjimas Lietuvos mokykloje šiandien yra nenaudojama žemė. Nekultivuojamoje dirvoje auga piktžolės, usnys ir karklai. Čia "auklėjimo" rolę atlieka pilkoji gatvė, jaunimą vedanti į amoralumą ir nusikaltimus.

Kas turi atlikti jų auklėjamąjį darbą? Tėvai užimti pragyvenimo rūpesčiais. Mokytojams šiandien reikia atstatyti, atitaisyti komunizmo suluošintą Lietuvos švietimą, neatidėliotinai jį iš pagrindų pertvarkyti, užpildyti tuščias vietas naujais, tinkamai paruoštais ugdymo specialistais. Kas turi šiandien auklėti Lietuvos jaunimą, kai šioje srityje daug nusipelnusių skautų ir ateitininkų organizacijos žengia tik pirmuosius žingsnius be reikiamai paruoštų vadovų, be jų vieningo, našaus darbo?

Jei šiandien norima vykdyti Lietuvos švietimo reformą, reikalinga joje skirti vietą ir jaunimo auklėjimui

G. Juškėno nuotr.

per krikščioniškas jaunimo organizacijas. Privalu ir Lietuvos skautų bei ateitininkų vadovybėms suprasti, kad atsakomybė už jaunimo ugdymą krinta ne vien ant Švietimo ministerijos, bet ir ant jų pečių.

Išėivijoje per 50 metų Lietuvių Skautų sąjunga puikiai atliko lietuviškojo jaunimo auklėjimo darbą, jame dalyvaujant mokytojams, profesoriams, gydytojams, inžinieriams ir studentijai. To šiandien reikia ir laisvoje Lietuvoje. Jaunimo auklėjimas nėra bet kurį profesionalą žeminantis darbas, bet labai svarbi lietuvių tautos at-

statymo pareiga.

Reikia džiaugtis naujojo Švietimo ministro prof. Z. Zinkevičiaus pareiškimu, kad visi Lietuvos gyventojų vaikai privalo mokytis valstybinės kalbos be jokių išimčių. Reikia džiaugtis jo pareiškimu, kad Lietuvos švietimas turi vykdyti tautinį dvysioje. Toks auklėjimas buvo Lietuvoje pirmos nepriklausomybės metu, toks jis turi būti ir šiandien, toks privalo išlikti ir XXI-jame šimtmečiuje. Jaunimas, mokytojai, ugdymo metodai ir priemonės nuolat keičiasi, tačiau tautinės, demokratinės mokyklos principai turi išlikti tie patys.

LINKSMA DIENA

*Linksma diena mums nušvito,
Visi troškom džiaugsmo šito.
Kėlės Kristus, mirtis krito,
Aleliuja, Aleliuja, Aleliuja.*

*Mirties geluonį išrovė,
Nuodėmės mūsų nuplovė.
Pragaro vartus išgriovė,
Aleliuja, Aleliuja, Aleliuja.*

*Angelus siuntė šventuosius,
Pas Mariją ir savuosius.
Mokytinius mylimuosius,
Aleliuja, Aleliuja, Aleliuja.*

*Motinai Jo sopulingai
Neškit naujieną džiaugsmingą
Prisikėlimo garbingo,
Aleliuja, Aleliuja, Aleliuja.*

Verbų sekmadienis (Palm Sunday) Klivlendo Dievo Motinos bažnyčioje
V. Bacevičiaus nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **BŪKIME PRISIKĖLIMO ŽMONĖMIS,- VELYKŲ PROGA RAGINA VILNIAUS ARKIVYSKUPAS.** "Prisikėlimo varpas vėl budina mūsų širdis ir protus, kviesdamas prisiliesti prie didžiosios Meilės paslapties", - rašoma Vilniaus arkivyskupo Audrio Juozo Bačkio velykiniame sveikinime. Visame Dievo išganymo plane, žmogus turi žengti tik vieną žingsnį: patikėti Dievo meile ir ją nuoširdžiai priimti. Šiandien mūsų tauta laukia naujo - dvasinio prisikėlimo. Tam reikia uolių liudytojų, kurie savo gyvenimu ir darbais nepabūgtų sekti Kristumi.

• **SAVIVALDYBIŲ RINKIMUOSE SĖKMĖ LYDĖJO TĖVYNĖS SAJUNGĄ.** Remiantis Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininko Zenono Vaigausko pateiktais išankstiniais duomenimis, konservatoriams priklausys 34 procentai savivaldybių tarybų narių vietų. Tai - 6 procentais daugiau negu 1995 metų savivaldybių rinkimuose. Iki šiol beveik 20 procentų savivaldybėse turėjusi LDDP dabar tenkinsis 15 procentų vietų. Krikščionys demokratai šiuose rinkimuose pelnė 13 procentų, arba 3 procentais mažiau negu buvo iki šiol. Socialdemokratai ir Centro sąjunga gavo po 9 procentus, Valstiečių partija - 6 procentus. Iš viso balsuoti sekmadienį atėjo 39,92 procento rinkėjų. Tai yra beveik 4 procentais mažiau negu per vietinės valdžios rinkimus 1995 metais.

• **B. JELCINAS ŽADA, KAD RUSIJA BUS GERANORIŠKA.** Helsinkyje prezidentas B.Jelcinas sakė, jog Rusija ketina gerbti trijų Baltijos valstybių saugumą ir užtikrinti, kad nepasikartotų šio amžiaus vidurio tragedija. Lietuvos Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis pareiškė, jog "Baltijos valstybės jau kelerius metus kantriai laukė, kol baigsis Maskvos senojo mąstymo politikų propagandinis šaltasis karas prieš Baltijos kaimynus". "Kauno diena" rašo, kad Lietuva, Latvija ir Estija iš savo istorinės patirties jos žino, ką reiškia praktikoje didžiosios kaimynės išipareigojimai. Sovietų Rusija 1920 m. pasirašė su Baltijos valstybėmis taikos sutartis, kurios joms turėjo garantuoti saugumą ir nepriklausomybę. Tačiau tai nesukliudė Maskvai vėliau jas okupuoti. Jokių šimtaprocentinių garantijų, jog tai nepasikartos, niekas negali duoti.

• **LENKIJOS LIETUVIAI NEGALI MOKYTIS GIMTAJA KALBA.** Lenkijos Seimo tautinių ir etninių mažumų komisijos pirmininkas Jacekas Kuronis mano, kad dabar Lenkijoje galiojantis 1945 metais priimtas "Valstybinės kalbos įstatymas" yra "stalinizmo liekana, kurią būtinai teks revizuoti demokratine dvasia". Tai jis pareiškė Lenkijoje viešėjusiai Lietuvos delegacijai, kuri susipažino su Lenkijos vykdoma tautine politika. Apsilankę Lenkijos švietimo ministerijoje, Lietuvos atstovai įsitikino, kad neseniai priimtas geras švietimo įstatymas, garantuojantis tautinėms mažumoms teisę mokytis gimtąja kalba, bet jis nėra vykdomas. Lietuva 1996-1997 metais išleido 16 vadovėlių lenkų kalba, o Lenkijoje jau nuo 1989 metų nebuvo išleista nė vieno. Visas mokymas Punsko Kovo 11-osios gimnazijoje ir kitose lietuviškose Lenkijos mokyklose vyksta tik lenkų kalba. Net darželinukai ar pirmokai lietuvių kalbos mokomi iš lenkiškų vadovėlių. Iš Lietuvos gaunami lietuviškais vadovėliais leidžiama naudotis tik kaip pagalbine mokymo priemone.

• **L.BAŠKAUSKAITĖ DALYVAUS PREZIDENTO RINKIMUOSE.** Antropologijos profesorė apie tai pareiškė kovo 27 d. Seime spaudos konferencijoje. L.Baškauskaitė sakė nepriklausanti jokiai partijai ir sakė esanti "Lietuvos dukra, savanoriškai dirbanti Lietuvai nuo 1990 metų". Kelti savo kandidatūrą į prezidentus ji nusprendusi todėl, kad "labai myli Lietuvą". "Aš stovėjau prieky jūsų visų per Sausio 13-ąją, kai pradėjau kurti nepriklausomą televiziją ir Vytauto Didžiojo universitetą", - sakė L.Baškauskaitė. Ji tvirtino dabar neturinti jokios pagalbos, pinigų ar išipareigojimų, bet sakė eisianti pas "žmones ir prašysianti, kad jie finansuotų jos rinkimų kampaniją".

• **JAV KONGRESMENAI ŽADA REMTI BALTIJOS ŠALIS.** Lietuvoje viešinti JAV Kongreso delegacija, vadovaujama republikono Džeraldo Solomono (Gerald Solomon), kovo 28 d. susitiko su Lietuvos Prezidentu A.Brazausku. "Net jei prieštarautų Vokietija ar Turkija, JAV panaudotų savo diplomatinę įtaką, kad Baltijos šalys būtų pakviestos į sąjungą", - teigė Dž.Solomonas. Pasak jo, net ir Rusija, jei ji atitiks reikalavimus ir pareikš norą įstoti į NATO, galės stoti į šią organizaciją. "Toku būdu mes galėsime garantuoti, kad šioje pasaulio dalyje bus amžina taika", - sakė jis. Dž.Solomono nuomone, Šiaurės Atlanto Sąjunga negalės sėkmingai gyvuoti, priėmusi tik kelis naujus narius, egzistuojant buferinei zonai.

Iš visur apie viską DERYBOS HELSINKYJE

Algirdas Pužauskas

Suomijos prezidento rūmuose Helsinkyje įvyko Rusijos ir JAV prezidentų susitikimas, kuriame buvo bandoma aptarti abiejų šalių saugumo klausimus. Tai buvo jau vienuoliktasis susitikimas. Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas, atvykęs į Helsinkį, pasidžiaugė, kad jis atvyko pasveikęs po sunkių ligų, o JAV prezidentas sėdėjo invalido vežimėlyje. Jis atsivežė ramentus ir skausmą dešinėje kojoje. Kalbėdamas žurnalistams, B.Jelcinas filosofškai pastebėjo, kad niekas gyvenime nėra apsaugotas nuo nelaimingų atsitikimų.

Helsinkis yra garsi tarptautinių derybų vieta. Čia 1975 m. įvyko Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencija, kuri sujungė 35 Europos valstybes, aptarė tautų teises, jų sienas ir saugumą. Prezidento Boriso Jelcino politiniai priešai Maskvoje pareiškė, kad B.Jelcinas vyksta į Suomiją priimti iš Bill Clinton naujų instrukcijų, liečiančių karinę NATO organizaciją ir jos išplėtimą į kitas Europos šalis. Pats Rusijos prezidentas Suomijos laikraštininkams pasakė, kad Rusija tik todėl ir sutiko su šia susitikimo vieta, nes supranta, kad Suomija yra ir toliau bus neutrali valstybė, bešališka rusų kaimynė, kuri niekad nebandys įsijungti į NATO. Į tai atsiliepė suomių

laikraščio "Helsingin Sanomat" redaktorius J.Virkkunen sakdamas, kad čia girdėjome balsą iš praeities: žodžiai buvo ne nauji, agresyvūs ir visai nediplomatiški. Kitas suomių pareiškė, kad B. Jelcinas pakalbėjo lyg su jaunesniu broliu, pasakydamas, ką daryti. JAV prezidento saugumo reikalų patarėjas Sandy Berger prieš derybas pasakė, kad nebus vengiama ginčų dėl NATO praplėtimo. Jis teigė, kad liepos mėnesį bus pakviesti nauji nariai, nežiūrint, ar Maskvai tai patinka, ar ne.

Nemaža JAV laikraščių daugiau dėmesio kreipė ne į NATO narių didinimą, bet į vakarienių patiekalų ir vaišių stalą. Puota buvo neoficialiai pavadinta: "invalidų vaisės". Svečiai valgė žąsienos sriubą, grybus ir šiaurės elnio kepsnius.

Rusijoje griuvus komunizmui, Europos saugumo klausimai keičiasi. Pasibaigus "šaltajam karui", sumažėjo poreikis ginkluotis. Politikai nelinkę skirti lėšų naujiems ginklams. Prancūzijos vyriausybė net atsisakė jaunų vyrų karinės prievolės, kuri buvo pradėta aštuonioliktojo šimtmečio pabaigoje vykusios revoliucijos metu. Jauni prancūzai - vyrai ir moterys - galės savanoriais tarnauti kariuomenėje, tačiau taip pat galės atlikti tarnybą policijoje ar ugniagesių komandose per trumpesnę laiką. Paskutiniu metu Prancūzijoje buvo 10 mėnesių privaloma tarnyba kariuomenėje.

NATO plėtimas Rusijai nepatinka. Rusijos parlamentas dar nepatvirtino kelių nusiginklavimo susitarimų, kurie liečia Rusiją ir JAV bei jų atominis ginklus, juos ne-

šančias raketas ir jų sunaikinimą. Rusijos prezidentas B. Jelcinas pripažino, kad jam nepavyko išsiderėti iš prezidento B.Clinton pažado, kad į NATO organizaciją nebus priimtos valstybės, kurios anksčiau buvo prijungtos prie Sovietų Sąjungos. B.Jelcinas pabrėžė, kad pasitarimai dėl Rusijos ir JAV partnerystės turi toliau vykti, nes "ryšiai stiprinami ne tik mūsų tautų naudai, bet visos Europos ir viso pasaulio labui". Rusijai pavyko išsiderėti, kad NATO branduoliniai ir paprastieji ginklai nebus gabenami į buvusias Rytų ir Centrinės Europos satelitines valstybes. Bet Rusija turės toleruoti faktą, kad NATO turi plėstis. Rusijos užsienio reikalų ministras Jevgenijus Primakovas pabrėžė, kad paskutinę pasitarimų dieną įvyko svarbus prasileidimas, sunaikinęs daugybę dyglių. Sutarta priimti "Start" branduolinių ginklų sutartį ir žengti dar toliau į sekančias ginklų mažinimo sutartis.

Pagal tarptautinės spaudos agentūros "The Associated Press" korespondento Sergiejaus Šargorodskio pranešimą, B.Jelcino pareiškime minima, jog daug buvusių sovietų respublikų, o ypač Baltijos šalys trokšta įsijungti į NATO, tad ji eventualiai gali tas šalis priimti. Prezidentas B.Jelcinas kovo 22 d. pažadėjo garantuoti Baltijos respublikų: Estijos, Latvijos ir Lietuvos saugumą, pašalinti jų rūpestį, kad Rusija pakartos tai, kas jau įvyko prieš kelis dešimtmečius, kai Sovietų Sąjunga jas prisijungė. Kai kurie Rusijos laikraščiai komentavo, kad viršūnių susitarimai yra rusams ne-naudingi.

Keliais sakiniiais

• JAV viceprezidentas Al Gore kovo 22 d. išvyko į Aziją, žadėdamas aplankyti Japoniją, Kiniją ir Korėją. Svarbiausias vizitas bus Kinijoje, kur numatyta aptarti ekonominių ryšių, žmogaus teisių, gamtos apsaugos klausimus. Prekyba su Kinija sąlygoja Amerikai nemažą deficitą.

Viceprezidentas A. Gore yra aukščiausias JAV svečias po prezidento George Bush vizito 1989 m. Planuojama aptarti ir pasiruošimą Kinijos Prezidento vizitui į Vašingtoną, kuris turėtų

įvykti šių metų rudenį.

• Kanados imigracijos valdininkai suėmė du Saudo Arabijos piliečius, kurie įtariamieji amerikiečių karinės aviacijos bazės susprogdinimu Saudo Arabijoje pernai, birželio 25 d. Ten žuvo 19 lakūnų, 500 sužeista.

• Taivano vyriausybė šiltai priėmė Tibeto dvasinį ir valdžios vadą Dalai Lamą. Komunistinės Kinijos spauda kritikuoja šią bičiulystę, vadindama vizitą "Kinijos skaldymu", nes ir Kinija, ir Taivanas formaliai laiko Tibetą Kinijos dalimi.

• Prezidentui B.Clinton besilankant Helsinkyje, jo žmona Hillary ir duktė Chelsea buvo šiltai priimtose Pietų Afrikos respublikoj. Jos apžiūrėjo kalėjimą, kuriame buvo laikomas dabartinis prezidentas N. Mandela.

• Laikinoji Albanijos vyriausybė bando sugrąžinti tvarką. Tūkstančiai pabėgo laiveliais į Italiją, kuri šimtus pasiuntė atgal, išdavė laikinas vizas ar suteikė laikiną pastogę. Laiyvų savininkai albanai

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)
Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams – \$35.00, pusei metų – \$20.00, pirmą klase – \$58 • Oro paštu į užsienį metams – \$110.00. • Atskiro numerio kaina 70 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Redaktoriaus skiltis

PILIEČIAI AR "RĖMĖJAI"?

Pastaruoju metu vėl labai daug kalbama apie istorijos audrose išblaškytos tautos sutelkimą. Vazinėja įvairiausių organizacijų atstovai, posėdžiauja aukščiausio rango komisijos, aptarinėjami įdomūs sumanymai. Kai kuriose (pavyzdžiui, kultūrinio bendradarbiavimo) srityse net konkretūs darbai planuojami. Tačiau, tarsi toje pasakėčioje apie lydeką, vėžį ir gulbę, vežimas iš vietos mažai tepajudėjęs. Daug turime tokių, kurie kažkodėl (gal net patys gerai nesuvokdami savo veiksmų) nenori, kad tas bendrų rūpesčių ir bendros atsakomybės vežimas imtų gražiai riedėti.

Lietuvai ižengus į aštuntuosius nepriklausomo gyvenimo metus, jau derėtų pereiti nuo gerokai pompastiškų susitikimų ir diplomatinės retorikos atskiestų kalbų prie atsakymų į seniai iškelto svarbiausio klausimo. Tie klausimai yra tokie trumpi ir aiškiai suformuluoti, kad jų "nesuprasti" gali tik tas, kuriam dėl kažkokio priežasčių naudinga apsimesti nesuprantančiu. Tačiau mėgstantiems išsisukinėti tie klausimai yra labai "nepatogūs", nes jie reikalauja vienareikšmių atsakymų: "taip" arba "ne". Be jokių išlygų ir kitokių demagogijos gudrybių! Praeitais metais nuo valdžios nubloškus dalį senosios nomenklatūros, atsirado viltis, kad atsakymus greičiau pavyks išgirsti.

Pagyvenę lietuviai klausia:

– Jeigu mano giminės šaknys nuo amžių yra Lietuvoje, jeigu aš gimiau, užaugau ir net dirbau Lietuvos valdžios įstaigoje, bet gelbėdamasis nuo okupantų teroro buvau priverstas bėgti iš Lietuvos, ar vėl atsikūrusi Lietuva nebelaiko manęs savo piliečiu?

– Jeigu mano tėvai, bėgdami nuo raudonojo tvano, mane – Lietuvoje gimusį mažylį – pasiėmė su savimi,

ar aš esu Lietuvos pilietis?

– Suprantama, kad kelias dešimtis metų išgyvenęs kitoje valstybėje, aš priėmiau jos pilietybę, kad galėčiau aprūpinti šeimą, leisti mokslus savo vaikams. Esu lojalus ir dėkingas tai valstybei, prigludusiai mane ir mano artimuosius. Ar dėl to praradau Lietuvos pilietybę? Ar norėdamas ją susigrąžinti, aš pirmiausia privalau atsisakyti priesaikos, duotos šaliai, kuri suteikė man pastogę?

– Kodėl turiu lankstytis negeranoriškai nusiteikusiems klerkams, kurie net pilietybę norėtų paversti pasipelnijimo šaltiniu? Ir iš viso, kodėl turiu kažko prašyti, jei pilietybę yra visuotinai pripažįstama prigimtinė teisė?

– Kodėl kolonistai ir jų atžalos pilietybę turi?

Formaliai žiūrint, šie klausimai lyg ir išspręsti. Tačiau viskas apsiverčia, kai tenka praktiškus klausimus nagrinėti, pavyzdžiui, žemę arba pastatus grąžinti. Tada prasideda visokių išlygų kūrimas. Vienam atrodo, kad grąžinti galima tik tada, kai esi Lietuvoje "registruotas", kitam – kad privalai kažkiek metų "prisiregistravęs išgyventi". Trečias suka makaulę, kaip čia kuo ilgesnį negrąžinimo laikotarpį nustačius: esą gal kažkokie kiti įpėdiniai iš daugų staiga atsirado. Ketvirtas ima samprotauti, kad tas buvęs turtas jau esąs perdirtas ir net patobulintas. Penktas siūlo kažkokį pakaitalą "kitoje, ne taip strategiškai svarbioje" vietoje, šeštas pareiškia, kad iš viso nieko negrąžins, nes ten dabar svarbios įstaigos įsikūrusios. Ir taip be galo...

Tačiau ne tik turtiniai ginčai išskyla. Dar didesnį šurmulį sukelia piliečio noras į valstybės gyvenimą įsijungti. Gal net Prezidentu tapti. "Ir kaip jis drįsta!" Tai gal tas "pilietis" tik dvi teises teturi – pinigų aukoti ir užjūriuose už Lietuvą kovoti?

PROŠVAISTĖS TAMSIA ME HORIZONTE

Juozas Žygas

Jau ir man nusibodo apie prokurorus, nusikaltėlius ir bankus rašinėti. Bet yra sakoma:

– Jeigu veidas – negražus, tai nereikia kaltinti veidrodžio!

O spauda yra gyvenimo veidrodis. Spauda nebūtų laikoma ketvirtąja pasaulio galybe, jeigu tik šeimyninės šventės, gimtadieniai ir jubiliejus teaprašintų.

Lietuvos ekonominiame gyvenime matosi ir pagerėjimo ženklų. Bet tai dar nereiškia, kad ir valstybė ant stipresnių kojų stojasi. Iki smulkmenų nesigilindamas tik paminėsiu, kad valdžia ir šiais metais numato pasiskolinti apie milijardą litų. Taip pat ir užsienio prekybos balansas bus su milijardo litų ar dar didesniu deficitu.

Dabar, praėjus septyneriems metams nuo valstybės atkūrimo, palyginkime su 1925 metais. Po Kovo 11-osios, nors ramybės krašte ir nebuvo, bet nereikėjo keliuose frontuose kovoti, kaip 1919-20 metais. 1925-tųjų metų biudžetas buvo subalansuotas su beveik 4 milijonų litų pertekliumi.

Bet vis tik Lietuva eina dideliais šuoliais pirmyn! Tuoju po praėjusio karo tik Amerika, Britanija,

SSRS ir dar Prancūzija apie milijardus tekalbėjo, o dabar ir Lietuva prie jų priartėjo.

Yra daug įmonių, kurių 70-80% savo gaminių eksportuoja. Jeigu nebūtų nesąmoningai aukštų muitų už įvežamas žaliavas ir medžiagas, tai daugelis įmonių savo eksportą galėtų dar labiau padidinti.

Didžiausią eksportuojamų prekių dalį sudaro tekstilės ir rūbų pramonės (siuvyklų) gaminiai, kurių bendra vertė yra apie pusantro milijardo litų. Bet šios pramonės šakų vadovai skundžiasi, kad juos varžo dideli įvežimo muitai. Už įvežamas medžiagas tenka mokėti muitą, siekiantį 30% jų vertės. Norint pasaulinėje rinkoje išsilaikyti, negalima dirbantiems didesnių atlyginimų mokėti. Reiškia, yra eksportuojama pigi darbo jėga.

Baldų pramonė taip pat yra viena iš tų, kuriai reikėtų didesnę dėmesį skirti, kadangi ir šios pramonės šakos kai kurios įmonės 80% savo gaminių eksportuoja. Tačiau įmonių vadovai skundžiasi, kad joms trūksta naujesnių technologijų. Beveik visos šios rūšies įmonės nėra didelės. Jų patobulinimui užtektų tik keletas milijonų litų paskolų, tačiau, žinoma, ne už dabartinius procentus teikiama. Šių įmonių pelnas nėra toks didelis, kad jos galėtų 15 proc. mokėti. Kitų valstybių įmonės, su kuriomis tenka konkuruoti, gauna paskolas už 8%.

Blogiausia, kad visos iki šiol buvusios vyriausybės

gyveno tik šia diena, neturėdamos jokios vizijos! Lietuvos įmonės, paveldėtos iš sugriautos sistemos ir netekusios rinkų, turėjo persiorganizuoti ir susirasti naujas rinkas. Kuomet jos vėl pradėjo gamybą ir prekybą, tai jų turėtas bankuose sąskaitas "aitvarai" išnešiojo. Niekas tų pinigų neranda (o gal ir neieško). Įmonės negauna jokios paramos ar prieinamų kreditų. Tai yra labai sunkiai suprantama. Tokia valstybė, kuri yra apsupta didelių ir agresyvių kaimynų, neturi pakankamai gamtos turtų ir energijos išteklių, privalo turėti valstybinį planavimą. Žinoma, ne tokį, kuris joms komanduoju ir kontroliuoju, bet tokį, kuris sudarytų sąlygas ekonomikai klestėti.

Atsimenu, dar didžiosios krizės (depresijos) pradžioje britų finansų ministeris muitų sistemą taip apibūdino: "Išivaizduokime, kad aš turiu daržą ir vištas. Tai aš užtveriu tokią tvorą, kad mano vištos į kaimyno daržą įlištų, o jo – ne!" O dabar Lietuvos pareigūnai, prisiklausę visokių užsienio patarimų, bando visai be jokių tvorų gyventi. Tuo pasinaudodamos, įvairios užsienio firmos ir Lietuvos prekeiviai užvertė rinką pigiais, bet žemos rūšies gaminiiais. O Lietuvos žmonės puolė prie viso to, kas Vakaruose pagaminta. Tokiose sąlygose keletas pirmųjų metų vietinei pramonei buvo labai sunkūs. Tačiau tos, kurios išsilaikė, dabar didina gamybą ir sėkmingai išsina į pasaulinę rinką.

Iš visur – apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

gina vyriausybę nutraukti su palestiniečiais visas derybas ir uždrausti palestiniečių vadiui J.Arafatui atskirti į Palestinos žemę, jei jis nesugeba suvaldyti savo teroristų.

• Honkongo miestas pradėjo skaičiuoti "paskutinį šimtą dienų", nes birželio 30-osios vidurnaktį ši Britanijos kolonija taps Kinijos nuosavybe. Kai kurie miesto gyventojai anglai jau grįžta į Angliją. Aukštieji valdininkai nepatenkinti, kad Britanijos vyriausybė paskelbė vyriausybės rinkimus, kuriuose "buvę honkongiečiai" dar negalės kandidatuoti. Ypatingai vertinamas paskutinis britų gubernatorius Chris Patten.

• Nepalo valstybės vairą perėmė keista koalicija, sudaryta iš dešinės centro ir komunistų partijos.

• Šiaurės Korėjos va-

dovybė atleido iš pareigų žemės ūkio ministrą. Jis kaltinamas dėl maisto stokos.

• Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas paskyrė aviacijos kompanijos "Aeroflot" direktoriumi savo žentą Valerijų Okulovą. Buvęs direktorius paskirtas prezidento patarėju. Kremliaus ekonominių reformų pradininkas Anatolijus Čiubaisas tapo pirmuoju vyriausybės vicepremieru. Kitu vicepremieru paskirtas 37 metų amžiaus politikas, reformų šalininkas, Borisas Nemcovas, Nižnij Novgorodo regiono gubernatorius.

• Zairo sukilėliai be didelių kovų užėmė trečią didžiausią Zairo miestą Kinsanganį. Spėjama, kad valstybę 31 metus valdęs diktatorius S.Mobutu nebegrįš iš Prancūzijos, kur jis gydomi po prostatos operacijos. Sukilėliams vadovauja Laurent Kabila,

LIETUVOS GYVENIMO ATSPINDŽIAI

GIRIĄ IŠGARSINO ŽVĖRYS IR MAIŠIAGALOS MEMORANDUMAS

(Pabaiga)

Niekas nepaisė, kiek žvėrių gali gyventi miško hektare. Vienu metu Žaliojoje prisiveisė iki 40 briedžių, sutikdavai 10-15 bandų, kurios siaubdavusios pušynus ir beržynus. Ypač mėgdavę viršūnes: jeigu nepasiekdavo, atsistodavo ant pasturgalinių kojų ir nulausdavo ją kaip žmogus.

Karinis dalinys tinkline tvora aptvėrė 60 ha miško. Šiame aptvare jėgeriai šerdavo suvarytus žvėris. Čia buvo pastatyta pora tykojimo bokštų, į juos nutiesti elektros ir telefono kabeliai. Jeigu P.Griškevičius nušaudavo šerną, skambindavo jėgeriams ar sargams: "Atvažiuokit paimti". Tas milžiniškas tuščias gardas Žaliojoje, primindamas nomenklatūros papročius ir pomėgius, stūkso iki šiolei – tvoros kiauros, apgriuvusios, niekam nereikalingos.

Vietos žvėrių ir paukščių P.Griškevičiui buvo negana. Į Žaliąją atvežė muflonų ir net stumbrų, bet vieni susirgo ir išgaišo, kitus brakonieriai patykojo. Iš Kirovo srities lėktuvu buvo atskraidinta 50 kurtinių. Jie pasklido po girią ir aplinkinius kaimus. Moterys J. Grigalioniiui sakydavusios: "Pasiimk iš kiemo savo kalakutus".

Kurtiniai kiaušinius deda ant žemės. Šernai juos išrankiojo, miškuose paukščius lapės ir usūriniai šunys išgaudė, kaimuose žmonės išmušė. Po 5 metų apylinkėse nebeliko nė vieno P. Griškevičiaus kurtinio.

Slėpėsi nuo žmonių

Daugiausia slapukavimo būta P. Griškevičiaus laikais, prisimena girininkas. Gera dingstis atsitverti nuo žmonių akių buvo radioaktyvių medžiagų atliekų kapinės. Iš tikrųjų, pasak J. Grigalio, nieko rimta ten niekada nebuvo ir nėra. Argi CK griežtinėlė būtų kėlusį koją į radioaktyvių mišką? Juk tos kapinės – viso labo 3 kilometrai nuo P. Griškevičiaus vilos.

Tos kapinės – tai du bunkeriai: vienas – apytuštis, kitas – visai tuščias. Sovietų laikais po juos landžiodavo vaikaliai ir tampydavo po Maišiagalą švino gabalus. Tuometinė Širvintų milicija, sugaudžiusi neklaužadas, veždavo į ligoninę tikrinti, bet visi buvę sveiki.

Užtat valdžia ties visais keliais, vedančiais į Žaliąją girią, pastatė draudžia-

Valdas Vasiliauskas

muosius ženklus, įspėjančius apie tariamą radiaciją. Bet tenyškščiai gyventojai ir vilniečiai tų draudimų bei įspėjimų nepaisė, grybavo ir uogavo. Ir teisingai darė, sako girininkas.

Prašalaičiai savo girioje

"Ko gero, P. Griškevičius ir žinoti nežinojo, kad buvo toks ūkio vienetas kaip girininkija, – svarsto J. Grigalionis. – Jam rūpėjo tik medžioklė. Ir labai nirsėdavo, jeigu pasipainiodavo koks pašalaitis". Todėl jėgeris L. Radevičius visiems vietiniams, taip pat ir girininkui, šaukdavęs: "Maukit iš miško, šefas atvažiuoja".

Mėgdžiodami Vilniaus ponus, į miškininkus išaukšto žvelgdavo ir vietos ūkio vadovai. "Būdavo, pasiimi naminės ir eini per kolūkius maldaudamas, kad duotų traktorių medienai iš miško išstemti ir planą įvykdyti: kaip buvo 2000 kubinių metrų medienos, taip ir liko iki šiol. Ypač sunku buvo su darbu jėga. Jei ateina į mišką koks darbininkas, skambina iš kolūkio ar tarybinio ūkio: jeigu ir rytoj eis į girininkiją, negaus arų, ganiavos".

Miškininkus prisimindavo, kai koks nors medžiotojas suklupdavo, užkliuvęs už šiekšto. "Versdavau eigulius rinkti ir deginti šakas, o tie pykdavo sakdami, kad kitose girininkijose to nedaro. Bet kitur ir tokių ponų nėra, atsakydavau, – prisimena J. Grigalionis. – Viskas išėjo į gerą. Dabar po mišką vaikštinėti – vienas malonumas: jis švarus kaip parkas".

Gali gale P. Griškevičiaus laikais iš visų apylinkės medžiotojų atėmė šautuvus. Nuginklavo ir girininką.

Medžioklės pavirto lėbavimu

Į pabaigą P. Griškevičius jau nesivargindavo kaip visi medžiotojai ir šaudydavo iš važiuojančios mašinos (tai šurkščiausias medžioklės taisyklių pažeidimas). Kadangi briedžiai nesibaimina automobilių, per vieną medžioklę lakstydami mašina kvartalinėmis linijomis, CK medžiotojai paklojo 18 briedžių. "Mišką pavertė mėsos kombinatu", – su pasidarygėjimu prisiminė J. Grigalionis.

Sostinės medžiotojus lydėdavo "Draugystės" vieš-

bučio brigada: virėjos, padavėjos. Nusiziūrėję į savo viršininkus, ne mažiau išūliai elgdavosi ir jų vairuotojai. Tik atvažiavę jie bėgdavo pas sargus į buvusį A. Sniečkaus namelį ir reikalaudavo degtinės.

"Jau R. Songailos laikais vairuotojas, belaukdamas medžiojančio šeimininko, tiek prisivaišino, kad girtas įvažiavo "Volga" į pievą ir įklampo. Pirmasis sekretorius, taip pat jau "šiltas", rėkia: "Kur tu, bandite, mane įvežei, rytoj aš tave išmesiu iš darbo". Tas bemat išsiblavė ir 2 km kaip zuikis nučiuoksėjo pas miškų ūkio direktorių prašyti traktoriaus, kad ištrauktų".

Nomenklatūros renesansas

Kad medžioklė galėtų tapti rimtu valstybės finansų šaltiniu, girininkas J. Grigalionis įsitikino po 1990 metų, kai urėdija pradėjo rengti komercines medžiokles. Į Žaliąją girią mielai važiuodavo vokiečių medžiotojai – už jų paliktas markes miškininkai įsigijo naujų automobilių, modernių švedų motorinių pjūklų.

Bet buvusio aplinkos apsaugos ministro B. Brazausko iniciatyva A. Šlezevičiaus Vyriausybė priėmė nutarimą "Dėl medžioklės tvarkymo Lietuvos Respublikoje", įpareigojanti 1% medžioklės plotų perduoti "reprezentacijai ir diplomatiniam korpusui".

Tas 1% – tai ir yra senieji CK draustiniai, kurie be konkurso buvo išnuomoti buvusiems šeimininkams. Žaliąją girią 10-čiai metų gavo "Tauro" klubas, kurio nariai yra A. Brazauskas, B. Brazauskas, J. Ilikevičius, K. Bobelis (klubo prezidentas) ir kiti garsūs žmonės.

Kaip ir ankstesniais laikais, geriausius miškus valdžios vyrai vėl nuomoja patys iš savęs, be to, už juokingą kainą: 40 centų už 1 hektarą draustinio. Per metus visa nuomos suma tik nežymiai viršys 1000 litų, tuo tarpu "Tauro" klubo stojamasis mokestis yra 1000 litų, metinis nario mokestis – 500 litų. Apie tai išsamiai rašė "Lietuvos rytas" 1995 m. gegužės 29 d. numeryje.

Kaip ir anksčiau, girios nuomininkai miškininkų apie būsimąją medžioklę neįspėja. Tarkim, apie garsiąją Lietuvos ir Latvijos prezidentų medžioklę, apvainikuotą

Maišiagalos memorandumo, girininkas išgirdo tik per radiją.

Išskirtinė girininkija

Neseniai J. Grigalionis sunkiai susirgo. Vaduodamasis mirtimi buvo išvežtas į Vilnių. Visas Plikiškių kaimas susirūpinęs laukė: grįš jų girininkas ar ne? Grįžo gyvas ir sveikas. "Viskas dėl tų nervų, – sakė girininkas. – Čia tokia vieta, kur visą gyvenimą ponai medžiojo, niekad ramybės neturėjau – per metus mažiausiai dviejų revizijų sulaukdavau".

Seniai nebeliko apylinkėse kolūkių ir tarybinių ūkių, iškriko nebaigtos steigti bendrovės. Žmonės liko be pinigų, technikos, būtiniausių padargų, pagaliau – be gebėjimo savarankiškai gyventi. Vienintelis jų ramstis – girininkija, iš kurios gausi traktorių, arklį. Jeigu ne ji, nebū-

tų kam iki pavasario nuvalyti užpustytų kaimo kelių.

Girininkas – ir vienintelis šių apylinkių darbdavys. Dvi medkirčių brigados kerta mišką, moterys renka sėklai kankorėžius. Metų pabaigoje didžiausia paklausa, be abejo, turėjo eglutės.

Ši girininkija išskirtinė dar vienu atžvilgiu – aplinkiniuose kaimuose gyvena vieni lenkai. Paklaustas, kaip jam per 40 metų pavyko išvengti nacionalinių nesutartimų ir pelnyti tenyškščių senbuvų simpatijas, girininkas atsakė: "Miškas nekalba nei lenkiškai, nei lietuviškai. Svarbiausia, kaip su žmogumi elgiesi – tada ir susikalbėti su juo nesunku".

Čionyškščiai gyventojai šmaikštuoja: jų girininkas lietuvis kartais susipyksta tik su vienu lenku – savo žmona.

(Iš "Lietuvos ryto", 1997, 2 nr.)

NAUJA KNYGA APIE SOVIETINĮ TERORĄ

Juozas Žygas

"LIETUVOS
PARTIZANŲ KOVOS
IR JŲ SLOPINIMAS
MVD-MGB
DOKUMENTUOSE
1944-1953 METAIS"

(Pabaiga)

Dažname kautynių aprašyme, norėdami pasigirti "žygdarbiais", čekistai sumažindavo savų žuvusiųjų ir padidindavo nukautų partizanų skaičių. Prie partizanų būdavo priskiriami ir neginkluoti, kartais net atsitiktinai nušauti žmonės. Tuo tarpu rašydami apie partizanų nubaustus asmenis, norėdami pagrįsti atkakliai formuojama "bandito" įvaizdį, šį skaičių padidindavo: daugelis žuvusių kariškių ir strībų būdavo priskiriami prie civilių asmenų.

Kiti dokumentų netikslumai susiję su specifiniu čekistų žargonu. Jau 1943 m. gruodžio 16 d. SSRS NKVD komisaro I.Serovo direktivoje Nr. 1612 buvo nurodyta į štabą siunčiamuose naikintųjų batalionų dokumentuose neminėti žodžio "sunaikinimas". Duomenys apie nužudymus turėjo būti užšifruoti. Tokia pat rezoliucija yra užrašyta ir ant šiame leidinyje pateikto dokumento apie specialųjų grupių užduotis (dok. Nr. 123). Čekistų naudojami žalojantys cheminiai preparatai, agentai–žudikai ar nuosprendžius vykdančios kareiviai būdavo įvardijami žodžiu "specialios": "spec. priemonės", "spec. grupės", "spec. užduotys". Todėl so-

vietinių represinių (mano pabraukta J.Ž.) žinybų dokumentuose niekur nerasime tiesiogiai įvardinto žudymo ar kankinimų. Dažniausiai tiek nužudymas, tiek suėmimas buvo vadinamas "likvidavimu".

Besimėgdami savo visagalybe ir nebaudžiamumu, represijų vykdytojai tuo pačiu metu bijojo, kad dokumentai neatsigręžtų prieš juos pačius ir netaptų nusikaltimus įrodančiais įkalčiais. Todėl jie neretai maskavosi žodžiais: "nušautas, bandant pabėgti", "mirė, plyšus širdžiai" ir pan.

Krašto sovietinimas

1944 m., iš naujo įžengę į Lietuvą, okupantai tęsė 1940 m. pradėtą Lietuvos sovietizavimą. Tai buvo sudėtingas daugialypis procesas, kuriuo siekta ištrinti bet kokius Lietuvos valstybingumo požymius, paversti žmones – jei ne iš šitikinimo, tai nors iš baimės – paklusniais okupacinės valdžios tarnais. Okupantai stengėsi pakirsti Lietuvos ekonominį ir dvasinį savitumą. Kaip matome, jie ėmėsi ne tik užmaskuoti, bet ir atvirų priemonių, siekdami pakeisti Lietuvos žmones. Ir atrodo, tas 50 metų laikotarpis Lietuvos žmones pakeitė taip, kad mes beveik negalime jų suprasti.

(Nukelta į 5 psl.)

NAUJA KNYGA APIE SOVIETINIŲ TERORĄ

Juozas Žygas

(Atkelta iš 4 psl.)

Mobilizacija į Raudonąją armiją

Okupantų noras mobilizuoti visus jaunesnius krašto vyrus turėjo du tikslus. Pirma, frontui nuolat trūko "patrankų mėsos", o tam labai tiko nepatikimi neslaviškų kraštų gyventojai. Antra, savo fronto užnugaryje okupacinė valdžia nenorėjo tokio potencialaus kovotojų prieš okupaciją rezervo. Paskelbus mobilizaciją labai mažai jaunų vyrų atvyko registruotis. Todėl buvo vykdomos vietovių "šukavimo" kampanijos. Prieš nevykdančius mobilizacinio potvarkio reikalavimus, buvo imamasi labai žiaurių priemonių. Vengdami mobilizacijos, jauni vyrai ėjo į miškus. Jie gal būt ir sudarė pirmuosius partizanų būrelius. O paskui juos į miškus ėjo tie, kurie negalėjo okupantų pakęsti. Žmonės tikėjo, kad anglai ir amerikiečiai rusams neleis Pabaltijo kraštuose pasilikti.

Suėmimai, tardymai ir teismai

Kankinimai buvo visuotinai priimti ir nebuvo galima niekam pasiskųsti. Masiniai Lietuvos miestų ir kaimų "šukavimai" buvo skirti "nelojalių" Sovietų Sąjungai asmenų paieškai ir sulaikymui. Nuo 1944 m. liepos iki 1945 m. gruodžio mėn. (NKVD – NKGB duomenimis) karinių-čekistinių operacijų metu buvo sulaikyta apie 133 tūkst. asmenų. Jie visi patekavo į pastatų rūsiuose pasukubomis įrengtas areštines, kur beraščiai girti tardytojai stengėsi išgauti iš jų "nusikalstamos veiklos" įrodymus. Okupantai nekreipė dėmesio į įstatymo nuorodą per porą parų pateikti kaltinimus arba sulaikytąjį paleisti. Tik labai naivūs tegali sovietiniams įstatymams tikėti.

Kalėjimai buvo perpildyti, nebeužteko tardytojų sulaikytiesiems apklausti. Tokia padėtis buvo visoje Sovietų Sąjungoje. Todėl jau nuo 1943 m. spalio mėn. SSRS NKVD komisaro įsakymu Nr. 494/94 leista suimtuosius tolimesniam "spec. tardymui" siųsti į NKVD konclagerius, kuriuose jiems per metus – dvejus būdavo sudaromos bylos ir Ypatingojo pasitarimo (OSO) prie SSRS NKVD sprendimu "už akių" (t.y. teisiamajam nedalyvaujant) skelbiamas nuosprendis. Per dvejus metus iš Lietuvos be teismo į lagerius

buvo išvežta 20,000 žmonių. Visi ištremtieji buvo be teismo vežami ir per tuos du metus buvo žymiai daugiau žmonių išvežta.

Civilių gyventojų žudymas ir terorizavimas

Jau pirmosiomis okupacijos dienomis į Lietuvą plūstelėjo įvairiausių okupacinės kariuomenės rūšių ir paskirties daliniai ir pradėjo plėšikauti bei terorizuoti gyventojus. Žygiuojantys į Vakarų fronto daliniai, užnugario apsaugos kariuomenė, daliniai, genantys iš Rytprūsių galvijų bandas, vėliau – grįžtantys iš Vokietijos, – visi žygiavo per Lietuvą, nepripažindami jokių įstatymų ir moralės dėsnių.

Vienoje iš ankstyviausių penkiadienių LSSR NKVD veiklos suvestinių LSSR NKVD komisaras J. Bartašiūnas pranešė SSRS NKVD komisaro pavaduotojui I.Serovui, kad Raudonosios armijos kareiviai grobia iš ūkininkų daiktus ir maino juos į degtinę.

Raudonosios armijos dalinių, dislokuotų Lietuvoje, plėšikavimas nesiliovė ir po Vokietijos kapituliacijos. Taip 1945 m. rugsėjo mėn. LSSR MVD ministras J.Bartašiūnas konstatuoja, jog daug lietuvių gyventojų skundžiasi partizanams ir sovietiniams organams dėl okupacinės kariuomenės vykdomo plėšikavimo ir net žmogžudysčių. Dok. Nr. 14 smulkiai išvardyti tokie nusikaltimai, įvykdyti Alytaus apskrityje. Vietinius pareigūnus, pasipriešinusius plėšikavimui, kareiviai paprasčiausiai sušaudydavo. (Dok. Nr. 65). "Girtų kareivių gyventojai bijo ne mažiau kaip banditų, – rašė pats NKVD – NKGB įgaliotinis Lietuvai I. Tkačenka.

Iš to, kas buvo pacituota, galime susidaryti bendrą vaizdą apie šios istorinės – dokumentinės knygos turinį ir apie tai, ką "išlaisvintos" Lietuvos žmonės turėjo pergyventi. Tačiau ir geriausi autoriai ir tiksliausi dokumentai, negali pavaizduoti to, ką komunizmo – rusiškojo imperializmo aukos pergyveno. Neįmanoma aprašyti visos tos santvarkos žiaurumo, kadangi tai yra už normalių žmonių vaizduotės ribų. Nei V.Hugo, nei F.Dostojevskio plunksnos to nepavaizduotų.

Baigdamas norėčiau atkreipti leidėjų dėmesį, kad yra nevertotini tokie išsireiškimai: "baudėjai", "repres-

nės priemonės", "represuoti". Dar niekuomet neteko skaityti, kad žydai esesininkus vadintų "baudėjais" ar – "represinėmis žinybomis". Jie juos vadina tuo, kuo jie buvo. Manau, kad redaktoriai, beskaitydami sovietinius dokumentus, patys prisiima jų naudotą terminologiją. Redaktoriai

turėtų naudotis žodynais, kad sąvokų nesumaišius. Turiu kelis tarptautinių žodžių žodynus, bet nurodysiu vieną, kuris redaktoriams turėtų būti lengviausiai prieinamas. "Tarptautinių žodžių žodyne", kurį Vyriausioji enciklopedijų leidykla išleido Vilniuje 1985 metais, rašoma:

represija (lot. repressalia), nuslopinimas – numalšinimas), bausmė, baudžiamoji priemonė". Tad vartojant "baudėjus" ir "represijas", neinformuotas skaitytojas susidarys įspūdį, kad visi "represuotieji" buvo kažkuo nusi-kaltę. O tai jau būtų istorijos klastojimas.

TARĖSI ŠAULIŲ VADOVAI

Lietuvos Šaulių Sąjungos Išeivijoje centro valdybos metinis posėdis įvyko kovo 15 d., šeštadienį, vado Mykolo Abariaus namuose, Livonia, MI. Dalyvavo 12 Centro valdybos narių iš Čikagos, Detroito ir Union Pier.

Pradėdamas posėdį, vadas Abarius pakvietė kapelioną kun. Alfonsą Baboną sukalbėti maldą. Susikaupimo minute buvo pagerbti a.a. Algirdas Budreckas ir a.a. Balys Savickas, išėję Amžinybėn. Praėjusių metų protokolą perskaitė spaudos informacijos vadovė Regina Juškaitė. Protokolas buvo priimtas.

Vadas Mykolas Abarius pasveikino posėdžio dalyvius ir perskaitė pranešimą apie sąjungos veiklą 1996 metais. Pernai M.Abarius plėtojo ryšius tarp Lietuvos ir Išeivijos šaulių. Jis pranešė kad "Trimitui" buvo nuvešta knygų ir žemėlapių. Reikia tęsti moralinę ir finansinę paramą vieninteliui šaulių žurnalui. M.Abarius sakė, kad 1987 m., kai jis buvo išrinktas Šaulių Sąjungos Išeivijoje vadu, į suvažiavimą atvyko 128 delegatai. Prieš tris metus delegatų skaičius sumažėjo iki 87.

Pranešimus skaitė valdybos nariai. Vado pavaduotojas Juozas Mikulis pranešė, kad "Klaipėdos" jūrų šauliai įdėda daug darbo, ruošdami minėjimus. Kuopa gyvuoja, palaiko ryšius su vadu M.Abariumi ir atlieka kitas pareigas.

Vado pavaduotojas Jonas Šostakas pranešė, kad ypatingų projektų nebuvo vykdoma. Iždininkas Šarūnas Mingėla pranešė apie izdo būklę. Kapelionas kun. Alfonsas Babonas pranešė, kad kiek sąlygos leidžia, dalyvauja renginiuose. Moterų vadė A. Kirvaitytė šaulių veikloje dalyvauja nuo 1930 metų. Ji duoda daug vertingų patarimų šaulėms.

Jūrų šaulių vadas Edmundas Vengianskas pranešė, kad ypatingų projektų nebuvo. Palaikė ryšius su vadu. Daukanto kuopa normaliai veikia, 9 nauji šauliai davė priesaiką. Šios kuopos šauliai pernai lankėsi Lietuvoje, aplankė dalinius. Jie buvo iškilmingai priimti.

Ūkio tiekimo vadas Juozas Kinčius pranešė, kad dar turi įvairių knygų ir žemėlapių. Didelis kiekis jau nusiųstas į Lietuvą. Likusios knygos bus nuvežtos į suvažiavimą.

Spaudos informacijos vadovė Regina Juškaitė pranešė kad dalyvauja susirinkimuose ir minėjimuose, aprašo šiuos renginius, siunčia straipsnius ir nuotraukas įvairiems Išeivijos laikraščiams.

Pasiūlyta suteikti garbės narių vardus Onutei Abarienei, Sofijai Tamaliūčiūtei-Ferro, Matui Baukiui, Juozui Kinčiui, Kęstučiui Miklui ir Jonui Šostakui.

Toliau vyko diskusijos apie šaudymo varžybas Išeivijoje ir Lietuvoje. Ordinų

tarybos pirmininkas E.Vengianskas pareiškė, kad prieš įteikiant šauliui ordiną ir pažymėjimą, jo nuopelnai šaulių sąjungai ir Lietuvai turi būti išvardinti.

Visuotinis Šaulių Sąjungos Išeivijoje suvažiavimas įvyks balandžio 12-13 dienomis Čikagoje. Suvažiavimą globos Vytauto Didžiojo rinktinė. Laukiame, kad delegatai gausiai dalyvautų suvažiavime. Oficialioji dalis prasideda balandžio 12 d., šeštadienį, 9:15 val. ryto. Pranešimus skaitys LŠSI vadas ir Centro valdybos nariai. Išklaūsysis kontrolės komisijos ir garbės teismo pranešimus, vyks diskusijos. Po to vyks LŠSI vado ir centro valdybos, kontrolės komisijos ir garbės teismo rinkimai, garbės narių pristatymas ir balsavimas. Priimsime suvažiavimo rezoliucijas. 7 val. vakaro vyks banketas Vytauto Didžiojo Rinktinės šaulių namuose.

Balandžio 13 d., sekmadienį, 10 val. ryto Jo Ekscelencija vysk. Paulius Baltakis, Šaulių sąjungos vyr. kapelionas Alfonsas Babonas ir Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės kapelionas Favijonas Kireili aukos iškilmingas šv. Mišias Brighton Park Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje.

Balandžio 23-26 d. Kaune vyks Karių-Ramovėnų rūmų 600 metų minėjimas.

Regina Juškaitė

KAZIUKO MUGĖ ČIKAGOJE

E.Šulaičio nuotraukoje – Kaziuko mugė, įvykusi kov o 2 d. Čikagoje, Jaunimo centre. Iš kairės: istorikas J.Dainauskas, "Draugo" vyr. redaktorė D.Bindokienė ir Gen. Garbės konsulas V.Kleiza

KLIVLENDO SKAUTIJOS 42-OJI KAZIUKO MUGĖ

Aldona Miškinienė

Skautų kvieslio vėdin Klivlendo lietuviai kovo 11 d. sugužėjo į Dievo Motinos parapijos sales pabendrauti, nusipirkti skautų pagamintų dirbinių, o svarbiausia, smagiai pasižmonėti, susitikti su seniai matytais bičiuliais, kurie suplaukė iš visų apylinkių. Skautai pažadus ištesėjo: salės išpuoštos pavasario gėlėmis, riostainiais, širdelėmis, margučiais ir jaunatviška šypsena švytinčiais veidais. Ir kiek čia medžio drožinių, audinių, knygelių! Visi tie darbai atspindėjo lietuvišką tautinį charakterį, neatsiejama nuo tautos meninės kūrybos. Kiek čia tvirtų rankų ir mažų rankučių darbo įdėta: visi į mugę pristatyti darbai išpjaustyti, išmarginti, mandriai suraityti. Margučius išdažė patys skautai, mokymiesi dirbti bendram tikslui, susipažindami su savitu lietuvių tautos menu ir per jį užmegždami ryšį tarp praeities ir dabarties kartų.

Skautiška Kaziuko mugė nėra tik turgus. Tačiau tai – vienintelis būdas sutelkti lėšas visų metų skautiškai veiklai: stovykloms, iškyloms bei sueigoms. O Klivlendo lietuviškoji bendruomenė kiekvienais metais šiltai įvertina jaunimo pastangas, gausiai dalyvauja ir perka jų gaminius. Šiais metais ypatingai daug daiktų mugės loterijai padovanojo įvairios

įstaigos ir įmonės, kuriose dirba lietuviai.

Svečiams susirinkus į didžiąją salę, lydimi maršo garsų, išgyiavo uniformuotų skautų junginiai su savo vadovais. Juos labai gražiai pristatė skautininkas Matas Tamošiūnas. Šie metai lietuviško skautiško jaunimo veikloje ypatingi tuo, kad visi vadovai yra gimę ir užaugę čia, Amerikoje. Džiugu tėvams ir vyresniems vadovams, kad šie jauni žmonės toliau su nuoširdžiu entuziazmu puoselėja ištikimybę savo organizacijai ir jos idealams. Tuo pasidžiaugė ir seselė s. Ignė Marijošiūtė, pradėdama šią Kaziuko mugę.

Susipažinkime su šiais jaunais žmonėmis, kurie kiekvieną savaitę renkasi, planuoja ir praveda sueigas, lavina bendrą darbą mažas rankutes, ugdo tarnavimo Dievui, Tėvynei ir Artimui idealus. Mergaičių "Neringos" tuntu vadovauja dvi tuntininkės – s. Vilija Klimienė ir s. Livia Pollock. Vyr. sk. Teresė Majorovaitė dirba su ikimokyklinio amžiaus liepsnelėmis, vyr. sk. Vilija Struna – su paukštytėmis, s. Virginija Rubinski – su skautėmis ir prityrusiomis skautėmis. Tai pati didžiausia tunto draugovė. Visos šios entuziastiškos vadovės ne tik

mokė darbelių, bet ir paruošė labai gražią mugės programą.

Berniukų "Pilėnų" tunto tuntininkas v.s. Remigijus Belzinskas tuntu vadovauja jau daugiau kaip 20 metų. Ši mugė jam 25-toji. Su giliukais dirba ps. Rimas Biliūnas, o jam kartais talkina ps. Danutė Belzinskienė. Tuntininkas pats darbuojasi su skautais, o prityrusių skautų sueigas pasikeisdami veda vadijos nariai. Berniukai daug iškylauja ir dalį šioje mugėje gautų lėšų ruošiasi išleisti iškylai į Wayne National Forest, esančiame pietinėje Ohajo (Ohio) valstijos dalyje.

Jūrų skautų "Klaipėdos" vietininkijos vadovas – jūrų sk. budys Kęstutis Petraitis. Jūreivių užduotis buvo suruošti skanius pietus. Jų vyriausia organizatorė buvo sesė Rūta Motiejūnaitė.

Tuntų veiklą parėmė ir vyresnieji: skautininkės slėgė sūrius, kepė bandeles, puošė širdeles. "Židinetės" priekopė virtinės riostainių. Nepailstantis brolis Vladas Bacevičius platino skautišką spaudą, o jo nuotraukų rinkiniai liudijo apie Klivlendo skautų istoriją.

Iš mugės visi grįžome nešini dovanomis ir džiugesiu širdyse. Dėkui jauniems tėvams, kurie savo pavyzdžiu skatina sūnus ir dukras būti lietuviais.

V.Bacevičiaus nuotraukoje: raportuoja giliukas Matas Hallal, raportą priima prit. skautas Mikas Rukšėnas

J.Jasaičio nuotraukoje (iš kairės): Rima Nasvytienė, Teresė Urbaitienė ir Ona Šilėnienė

Dailininkė I.Pivoriūnaitė – prie savo kūrinų Kaziuko mugėje V.Bacevičiaus nuotr.

V.Bacevičiaus nuotraukoje: skautų stovyklos prisiminimai

V.Bacevičiaus nuotraukoje: skautiškosios programos žiūrovai

J.Jasaičio nuotraukoje: Algirdas Miškinis prie drožinių

JAV LB ŠVIETIMO TARYBOJE

Konferencijos dalyviai (iš kairės): Vida Brazaitytė, Aldona Rauchienė, Gražina Sturonienė, Irena Šerelienė, Rima Binder, Regina Kučienė, Dalilė Polikaitienė ir Rima Polikaitytė

MOKYTOJŲ KONFERENCIJA

Kovo 16 d. Pasaulio Lietuvių Centro "Bočių" mėnėje įvyko JAV LB Švietimo tarybos surengta mokytojų konferencija. Ji prasidėjo šv. Mišiomis Palaimintojo Jurgio Matulaičio koplyčioje. Toliau sekė dvi pagrindinės paskaitininkės: pedagogė Dalilė Polikaitienė iš Los Angeles, CA ir Švietimo tarybos narė, Amerikos mokyklų gabiųjų vaikų programos direktorė Rima Kašubaitė-Binder.

Pedagogė D. Polikaitienė supažindino mokytojus su nauja knyga "Pirmosios lietuvių kalbos pamokos", skirta 5-7 metų vaikams, besimokantiems lietuviškai. Ji ragino mokytojus ieškoti naujų kelių, kaip sudominti mažuosius mokinukus, kad jie kalbėtų drąsiai, kad kartotų ir kartotų, nes tai lavina protą. Pedagogė aiškino, kad kiekvienas mokytojas, įdėjęs daugiau darbo ir širdies, sulauks atpildo ir gerų rezultatų mokslo metų pabaigoje.

Kitoje konferencijos dalyje pedagogė Rima Binder skatino lituanistinių mokyklų mokytojus tiesti tiltus tarp iš-

eivijos ir Lietuvos, nes tik tuo būdu mes suartėsime. Ji mokė, kaip plėsti mokinių žinių lobyną, sudominti juos ir ugdyti patriotizmą mokinių širdyse. Ji aiškino, kad mokytojo pareiga skiepyti gersnės ateities viltį mūsų tautai, skatinti visada stovėti Lietuvos nepriklausomybės sargyboje.

Su tokia pakilia nuotaika, pasidalinę mintimis, mokytojai išsiskirstė žinodami, kad pedagogo darbas niekada nėra baigti. Vienus planus įvykdžius, jau laukia nauji dirvonai. Ir taip augindami naujas kartas, kurios kada nors tęs mūsų pradėtus darbus, mes galėsime ramiai širdimi atsitraukti ir džiaugtis matydami, kad mūsų sunkus darbas atnešė gražius vaisius.

Gražina Sturonienė

"EGLUTĖ" GYVUOJA!

"Eglutė" – lietuvių kalba leidžiamas žurnalas – turi ilgą ir gražią istoriją. Įvairūs rašytojai, poetai ir visuomenės veikėjai rūpinosi "Eglutės" leidimu, jame rašė. Per eilę metų daug įvairių straipsnių, eilėraščių, žaidimų

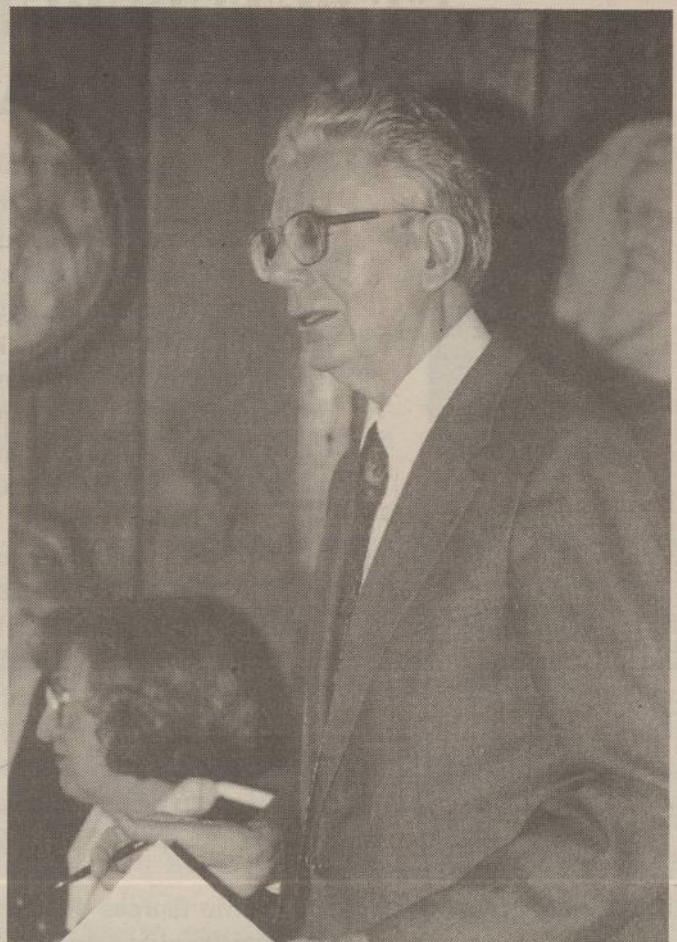
aprašymų ir kitų kūrinių pirmą sykį pasirodė "Eglutėje".

Dabar Maironio lituanistinės mokyklos, veikiančios Lemonte, mokytoja Aldona Rauchienė pradėjo atrinkti pagalbinę medžiagą iš senesnių "Eglutės" numerių. Medžiaga surūšiuota: "Pupučio" laikotarpis (laiškai, straipsniai, eilėraščiai), metų laikai ir pan. Straipsnių ir skyrelių kopijos sudėtos į aplankus. Mokytojos gali peržiūrėti ir pasirinkti tai, kas tinka jų klasei.

ŠEŠTADIENINĖ MOKYKLA PRISIMINIMUOSE

Tėvai gal neturėtų labai pergyventi, kad vaikai "kenčia", lankydami lituanistines mokyklas. 1997 m. kovo 9 d. "Chicago Tribune Magazine" pasirodė Daivos Markelytės straipsnis, kuriame ji prisimena savo vaikystę, praleistą Sv. Antano šeštadieninėje lituanistinėje mokykloje, Cicero, IL. Ši mokykla jau neveikia.

Straipsnio autorė prisiminė, kad vaikai ne visada gerai elgdavosi. Sąsiuvinių

Buvęs JAV LB Švietimo tarybos pirmininkas Jonas Kavaliūnas mokytojų konferencijoje

viršeliuose žymiesiems mūsų asmenims nupiešdavo ūsus ir t.t. Tačiau šeštadieninėje mokykloje Daiva ir jos bendraklasiai išmoko linksniuoti. Ji išmoko Lietuvos geografiją: sužinojo apie jos girias, upes ir t.t. Dar labiau atmintinos Daivai liko Juozo Kreivėno istorijos pamokos. Jų dėka iki šiol atmintyje išliko Žalgirio mūšio, Liublino unijos ir kitos svarbios datos.

Dabar Daiva ruošia disertaciją apie kalbos ir istorijos ryšius. Ji dėkinga savo mokytojams, kad jaunystėje sužinojo apie tautos kovą prieš okupantus ir jos tragediją. Mūsų vyresnioji karta teisingai suprato, kad jaunuolio pasaulėžiūra platesnė, kai jis gali pažinti savo tautos istoriją.

Regina Kučienė
Viktoro Kučo nuotraukos

SUGRĮŽKIME PRIE VALSTYBĖS

Skaitydamas Lietuvos spaudą ir kai kuriuos užsienio lietuvių laikraščius, tiesiog negaliu suprasti kodėl vartojami žodžiai, kurie neparodo tikrosios Lietuvos padėties. Lietuva, atkūrusi Nepriklausomybę, nėra daugiau "šalis", bet yra valstybė. Geras Lietuvos Prezidentas rodo valstybingumą, o ne "šališkumą!" Lietuvos Vyriausybė ir diplomatinės tarnybos tarnauja savo valstybei, o ne "šaliai". "Šalis" ir "šalelė" apdainuota mūsų liaudies dainose, išreiškia lietuvių meilę savo gimtinei. Po Nepriklausomybės atstatymo Lietuva sugrįžo į Europos valstybių mozaiką. Todėl turime didžiulį tautinį sta-

tus ir jį pagerbti, vadindami tuo vardu, kuris Lietuvai priklauso!

Ta pačia proga, pagalvokime apie kitą svetimybę, kurią labai dažnai naudoja Lietuvos Vyriausybė ir spauda. Tai yra "nacionalinė" premija, "nacionalinis" parkas ir t.t. Ar ne geriau tikrą valstybinę premiją, valstybinis parkas ir t.t.?

Karaliai Mindaugas ir Gediminas sukūrė Lietuvos valstybę. Todėl pagerbkime jų pastangas ir naudokime pavadinimus, dėl kurių jie net savo gyvybę paaukojo!

Pagarbiai

A.Liepinaitis
Chicago, IL

Mokytojų konferencijos dalyvės su savo darbais, skirtais 5-7 metų amžiaus vaikų kalbos turinimui. Iš kairės: D. Mikužienė, V. Brazaitytė, D. Polikaitienė, ses. Stasė, S. Radvilienė, Rima Polikaitytė, Aldona Rauchienė

Neringa, Inc. su Nek. Pr. Marijos Seserims
organizuoja ir praveda stovyklas,
Neringos stovyklavietėje, Vermont'e.

1997 M. NERINGOS STOVYKLOS

LIETUVIŲ KALBA

LIEPOS 13-27 d.d. - Vaikams nuo 10-16 metų
LIEPOS 27 d. - Seserų gegužinė Putnam'e
LIEPOS 27-RUGP. 2 d.d. - Vaikams nuo 6-9 metų
LIEPOS 27-RUGP. 2 d.d. - Vaikams nuo 13-16 metų
RUGP. 2-RUGP. 9 d.d. - Šeimoms su jaunais vaikais

ANGLŲ KALBA - LIETUVIŲ KILMĖS

BIRŽELIO 29 - LIEPOS 12 - Vaikams nuo 7-16 metų
RUGP. 14 - 17 - Šeimoms su jaunais vaikais

INFORMACIJA-REGISTRACIJA

600 Liberty Hwy., Putnam, CT 06260
860-928-7008 neringa@neca.com

ST.PETERSBURGO LIETUVIUS APLANKIUS

Jurgis Janušaitis

Didžiausias Floridos lietuvių telkinys, be abejo, yra St. Petersburg. Į šį miestą jau nuo seno kėlėsi gyventi brandaus amžiaus sulaukę lietuviai iš įvairių šiaurinių miestų. Jie kūrė savo organizacijas, plėtojo jų veiklą ir džiaugėsi poilsiu. Bet ypač į St. Petersburgą pradėjo iš visur lietuviai keliauti pastaraisiais dešimtmečiais. Manoma, kad dabar jame gyvena keletas tūkstančių tėvynainių ir dar vis atkeliauja naujų gyventojų. Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo ir naujos emigrantų bangos čia suka lizdus.

Tad nenuostabu, kad St. Petersburgas tapo vienu iš aktyviausių lietuvių telkinių. Čia susitelkę visuomenininkai, menininkai, politikai, kultūrininkai, veikia stiprūs chorai, vaidybos būreliai, rengiamos kultūrinės popietės. Atrodo, nestokojama ir tiems darbams talkininkų. St. Petersburgo lietuviai juokaudami sako: nebespėjame aplankyti gausių renginių, kurių per savaitę būna net po keletą. Džiugu, kad šio telkinio lietuviai "judina žemę", kad visokeriopa veikla – gyva ir dar greitai nežada menkėti.

Aplankyti St. Petersburgo lietuvių pasitaikė gera proga. Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos St. Petersburgo skyrius nutarė su-ruošti Valentino Gustainio prisiminimą, paminėti jo mirties 25-ąsias ir gimimo šimtąsias metines. Sveikintina, kad organizacija prisimena vieną iš žymiausių tautinės minties

veikėjų. Valentinas Gustainis gimė 1896 m. liepos 15 d. Vinkšnupių kaime (Sintautų valsčiuje, Šakių apskrityje). Tai žymus žurnalistas, ilgametis "Lietuvos aidą" redaktorius, nuoširdus patriotas, politikas, vienas iš Korp! Neo-Lithania steigėjų ir jos pirmininkas, tautinės minties ugdytojas jaunimo tarpe.

Bolševikų okupacijos metais V.Gustainis buvo sumintas, tardytas, kankintas ir su šeima ištremtas į Sibirą. Jis daugelį metų praleido sunkiausiose salybose. Iš Sibiro grįžęs, su šeima 1957 m. apsigyveno Griškabūdyje. Ten 1971 m. spalio 11 d. mirė.

Šio tauraus Tėvynės sūnaus pagerbimą kovo 12 d. Lietuvių klube suruošė darbštusis St. Petersburgo ALTS skyrius, kuriam sumaniai vadovauja Juozas Šulaitis. Į minėjimą atvyko 250 vietinių ir atostogaujančių žmonių, tuo labai maloniai nustebindami rengėjus.

Minėjimą pradėjęs skyriaus pirmininkas Juozas Šulaitis pasveikino dalyvius ir padėkojo už apsilankymą. Jis pakvietė kalbėti kun. dr. Eugenijų Gerulį tema: "Valentinas Gustainis Nepriklausomoje Lietuvoje ir jo skaudūs pergyvenimai Sibiro tremtyje". Paskaita buvo gerai paruošta. Joje atspindėjo visas turiningas Valentino Gustainio gyvenimas.

Antruojų kalbėtoju pakviestas svečias iš Palm Coast, žymus visuomenės veikėjas Vytautas Abraitis. Jis kalbėjo apie Valentino Gustainį, kaip vieną iš Korp! Neo-Lithuania steigėjų. Jis trumpai, bet konkrečiai įvertino dideles Valentino Gustainio pastangas, įsteigiant Korp "Neo-Lithuania, jo rūpestį, auklėjant akademinį jaunimą tautinėje dvasioje.

Albinas Karnius pa-

pasakojo apie Valentino Gustainio tėvų ir šeimos gyvenimo aplinką, Valentino vaikystę ir jaunystę, jo polinkius ir siekius.

Po trumpos pertraukos vyko puiki, aukštos kultūros meninė programa. Ją atliko moterų kvartetas ir vyrų ansamblis. Jų muzikinę programą paruošė Aloyzas Jurgutis, o literatūrinę dalį – aktorė ir režisierė Dalila Mackialienė. Programą pradėta Dalilos Mackialienės su giliu išgyvenimu perteikta P. Rasčio "Tremtinio vizija", A. Jurgučiu palydint M.K.Čiurlionio muzika. Po to moterų kvartetas padainavo "Einu namo", "Ažuolų šlamesys" ir kt. Pabaigoje jausmingai nuskambėjo "Prisiminimas". Kvartete dainavo A. Baukienė, A. Kerbelienė, D. Mackialienė ir M. Vaitelienė.

12 balsingų vyrų padainavo "Tu, Lietuva", "Didysis karys" (partizanų daina, muz. A. Paulavičiaus, solo partiją atliko Aleksas Kusinskis) ir kt. Dainavo ir vyrų kvartetas: S. Citvaras, A. Kusinskis, A. Ulbinas ir J. Starėnas.

Sugiedojus Lietuvos himną, baigiamas iškilmingas, gerai organizuotas Valentino Gustainio pagerbimas. Tai maloni, gilaus susimastymo ir rimties šventė, pagerbiant dar vieną ištikimąjį Tautos sūnų, Sibiro kankinį.

Pirmininkas Juozas Šulaitis taria visiems nuoširdų ačiū. Skyriaus darbščiosios narės dalyvius pavaišino skaniais pyragais ir kavute. Dar valandėlę pabuvota, pasidalinta prisiminimais.

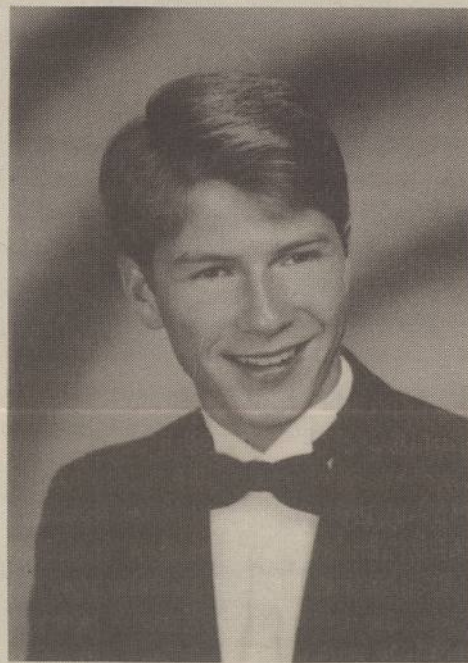
Malonu lankytis "šv. Petro mieste". O kiek daug mielių draugų sutikta, pasidžiaugta, pasidalinta prisiminimais! Tai nuostabiai draugiški žmonės. Visuomet malonu stabtelėti pas juos. Ypa-

tingai liekame dėkingi Vytautui ir Stelai Abraičiams už sudarymą sąlygų drauge nukeliauti į St. Petersburgą, Bronei ir Juozui Taorams – už nepaprastai nuoširdžią

globą viešnagės metu.

Linkiu, kad St. Petersburgo lietuviai niekada nepavargtų, o ir toliau vartytų gilią lietuviškos veiklos vagą.

LINKIME SĖKMĖS DARBŠČIAM JAUNUOLIUI

Floridoj gyvenančių Jūratės Karaliūtės ir Pauliaus Mitalų sūnus, Petro ir Eleonoros Mitalų ir Kazimiero ir Jane Karalių vaikai, 1996 metais buvo pasiūlytas priimti į JAV Laivyno akademiją, Karo akademiją ir Aviacijos akademiją. Šioms mokykloms jį rekomendavo Floridos atstovė Kongrese Tillie Fowler ir Floridos senatorė Connie Mack.

Peter Mitalas šiais metais baigia Nease High School (Jacksonville, Florida). Iš 437 mokinių pagal mokymosi rodiklius jis yra

antruojų. Jo pažymių vidurkis yra 4.7, su pasižymėjimu "all honors classes". Peter žaidžia mokyklos reprezentacinėje futbolo komandoje, domisi sunkiąja atletika, kilnoja svorius. Yra skautas vytiš.

Jo svajonė – tapti JAV laivyno lakūnu. Iš aukščiau minėtų mokyklų jis pasirinko Amerikos Laivyno akademiją, kurioje pradės studijuoti šiemet liepos mėnesį. Abu tėvai ir seneliai šiais sūnaus ir vaikaičio laimėjimais labai džiaugiasi ir didžiuojasi.

A.M.

STIPENDIJŲ FONDAS

A.a. biochemijos dr. Kazio Martinkaus (1953-1984) prisiminimui 1985 metais jo tėvai, sesuo ir artimieji draugai įsteigė stipendijos fondą, kuriuo gali pasinaudoti visi išeivijos lietuviai studentai, bebaigę bakalauro studijas arba siekiantys magistro ar daktaro laipsnio iš tikslųjų mokslų (biologijos,

chemijos, biochemijos. Pirmenybė teikiama sritims, susijusioms su vėžio tyrimu.

Norėdami daugiau sužinoti apie šį fondą ir gauti prašymų formas, rašykite šiuo adresu: Kristina Martinutė, Dr. Kazys Martinkus Memorial Scholarship Fund, 7120 S. Richmond, Chicago, Illinois 60629-3011, USA.

Juozo Šulaičio nuotraukoje: Valentino Gustainio minėjimo, įvykusio St. Petersburg, FL, dalyviai

APSAUGA

Vladas Vijeikis

Kaip žinia, nusikaltimai labai paplito visame pasaulyje. Statistikos mėgėjai prirašo puslapius laikraščiuose apie padidėjusį nusikaltimų skaičių. Bet paprastam žmogui visai nesvarbu statistika arba psichologų ir filosofų aiškinimai. Jam ta bėda užkranta ant galvos.

Išmušė langą. Na, žmogelis įdėdą kitą stiklą. Bet kada antrą, trečią ir ketvirtą, tada apima rūpestis. O dar priedui siena išpiešta visokiais keistais ženklais, kuriuos dabar įprasta vadinti "grafiti". Žmogelis kreipiasi į policiją. Kur kitur? Policija neatvažiuoja. Mat ji turi daug svarbesnių užsiėmimų. Rašo baudų kvitus – "tiketus" negerei "paparkintiems" automobiliams. Užtenka tik ketvertą minučių stovėti, kur nereikia, kai tuojau prisistato viską matanti policija ir ... gauni pabaudą. Esi labai blogas pilietis. Kai kuriems "grafiti" reikia nemažai laiko, bet policija nemato. Kaip sakytą, turi kitų svarbių užsiėmimų.

Čikagos policijos automobiliai papuošti posakiu: "We serve ant protect". Man teko matyti ant automobilių tokį posakį: "Pasirenkite. Pasaulyje galas jau čia pat". Abu posakiai turi tokią pačią reikšmę. Jie – niekuo nepagrįsti. Pirmiausia, dar neteko matyti policijos kam nors patarnaujant. Na, trinkelėjimo su specialia lazda per galvą negalima vadinti patarnavimu. Nors tam individui to tik ir reikėjo. Čia – kita tema. O dėl "protect" (apsaugome), tai čia – gryną gražbylystę arba reklaminis triukas. Kaip gali policija apsaugoti, jeigu ji atvyksta po to kai nusikaltimas įvykdytas, arba visai neatvyksta? Prisišaukti policiją, kada jos reikia, – tas pats, kaip šauktis daktaro. "Atvažiuok, pažiūrėsim, kas tau skauda." O policija atvažiuoja tik tada, kada jau ramu. Nusikaltėliai pabėgę, lavonas guli subadytas. Tada prasideda tikras policijos malonumų

mas: tyrinėjimas. O čia pastoja kelią sukti, gerai apmokami advokatai ir teisėjai.

Kalbant apie teisėjus... Atgabentą tikrą nusikaltėlį jie "patyrinėja" ir ... viskas priklauso nuo to, kaip jie šiandien jaučiasi. Kartais žvilgtelį į įstatymus ir ten nieko neranda. Tingi vartyti keletą storų knygų. O pagaliau, kur dėsi, jeigu kalėjimai pilni. Negalima nusikaltėlio skriausti.

Dabar – apie skriaudą. Kai kurie piliečiai ima patys, nelaukdami policijos, gintis. Tokie geriau užmirštų nuoskaudas. Nusikaltėlis teisimo akyse yra prakilnus Asmuo. Tas, kuris gynėsi yra nusikaltėlis, kad neleidote teisėjui pasakyti paskutinio žodžio. O kaip tu leisi, jau būdamas nusikaltėlio nudobtas? Kur dingio tie gražūs filmose rodomi laikai, kada blogieji buvo "nukertami nuo koto"? Šiandien nedrįsk paliesti tavo užpuolusio. Išivelsi į tokią bėdą, kad prarasi viską, ką turėjai ir dar reikės mokėti pensiją tavo sužeistam nusikaltėliui.

Dabar labai madoje kalbėti apie rasizmą. Bet jei baltas būdamas, pakliuvai į juodą "žiuri" (pranc. – jury), nesitikėk jokios teisybės. Rasizmas dabar galioja tik iš vienos pusės.

Čikagoje matau nemažai gyvenamųjų namelių, aptvertų geležinėmis tvoromis. Man rodosi, kad tai – tik apsauginė iliuzija. Šių dienų nusikaltėliai sugeba perlpti bet kokias tvoras. Ne tik tvoras perlipa, bet naudojasi kompiuteriais ir kitomis šių dienų įmantrybėmis. Sunku juos pavyti. Yra tokių, kurie bėga į užmiesčius, bet nusikaltėliai – jiems už kulnų.

Tad ką daryti? Sunku atsakyti. Bet jeigu politikieriai daugiau rūpintųsi tais, kuriuos jie atstovauja, bet ne patys savimi, gal būtų kas nors pasiekta. Bet politikieriai tik istorijos knygose išskeliami, kaip didvyriai. Gal tokių ir buvo. Žiūrint, kas rašo istoriją. Bet šiais laikais jų nėra.

Jeigu nusikaltimų reikalai taip žengs pirmyn, kaip dabar, tai nebetoli tas laikas, kada nusikaltėliai vaikys policiją. Ir laikraščiuose skaitysim žinias, kaip policijai nepavyko pasprukti.

Netikit? Niekas netikėjo, kad žemė sukasi.

linkiu jam sveikatos, neišsenkančio išradingumo, skambių temų ir ... sėkmės rinkimuose.

Juzė Dirvonienė
(Florijonienės draugė)

"Dirvos" novelės konkurso laimėtojai

(Tęsinys)

– Kad ne, mama, ir aš nieko nežinau. Tada kaip išėjo... Pas kaimynus nepasiklausi.

– Tikrai? Gal tu nuo manęs ką slepi?

– Ne ne, mamute, tikrai neslepiu. Jeigu ką žinočiau, ir tau pasakyčiau. Man pačiam truputį neramu..., – nenorom išsidavė Juozas.

Jis iš tikro nieko nežinojo apie brolius. Bet viena mintis jį tikrai neramino. Visa progimnazija kalbėjo, kad suimtas jų klasės auklėtojas. Tas pats, kuriam Juozas perdavė raštelį. Bet šito jis mamai sakyti negalėjo.

Nežinia kankino motiną. Neramu buvo ir Juozui. Kuo gi viskas baigsis? Bet atomazga artėjo greičiau, negu buvo tikėtasi.

Vieną naktį vėl pasibeldė į langą. Atėjo Pranas. Jis atrodė baisiai: veidas papilkėjęs, skruostai įdubę ir seniai neskusti, akys degė, rankos nežymiai drebėjo. Kaip visada, bandė rodytis žvaliu, bet nelabai jam sekėsi. Juozui nuoširdžiai pagailo brolio. Jau geriau nevaizduotų, kad viskas gerai. Kam tas dirbtinumas? Ką jis nori apgauti? Save ar mudu su mama?

Bet Pranas – žvalus:

– Na, mamute, ko taip žiūri į mane? Duok greičiau valgyti. Esu alkanas kaip benamis šuo.

Mama ir be sūnaus prašymo jau buvo bebaigianti dėti ant stalo viską, ką turėjo geriausio. Ruošdama valgį, ji per ašaras kalbėjo:

– Kaip tu atro dai, sūneli. Ar labai pavargai?

– Aaa, niekis... Bet ir gavo, rupūžės. Mums kliuvo, bet jiems – dvigubai. Pakliuvo į mūsų pasalą.

– Kaip mūsiškiai? Kaip Adomas? Kodėl jis nesirodo, gal jau ir gyvo nėra?

Adomas buvo sužeistas, bet mamai Pranas šito niekada nepasakys.

– Mamute, duok greičiau valgyti. Eisiu tuojau miegoti. Įsiknisiu kur į šiaudus ir knarksiu dvi paras.

Pranas čiupo viską iš eilės ir, rodos, net nekratydamas rijo. Juozas stebėjosi, kokie tvirti brolio žandikauliai. Jie galėtų ir didžiausią akmenį sumalti, taip godžiai Pranas valgė. Juozui taip pat knietėjo ką nors sužinoti apie Adomą ir suimtąjį jų klasės auklėtoją, bet prie mamos nenorėjo klausinėti. Nieko, jis prisitaikys, kai brolis jau bus bent kiek pailsėjęs.

Pranas sočiai pavalgė. Atsipalaidavęs atsirėmė į sieną. Jo akys merkėsi. Dar kiek, ir nugrius čia pat virtuvės.

KAINA

Lina Bubliauskaitė-
Jukonienė

vėje.

– Ačiū tau, mamyt, – pusiau miegodamas sumurmėjo Pranas. – Kai išsimiegosiu, tada nusiprausiu. Dabar neturiu jėgų. Būtų gerai rytoj persivilkti švariais apatiniais.

Pranas lėtais žingsniais priėjo prie vieno lango, prie kito... Įsiklausė.

– Gal kieme svetimų nėra? – Prano veidas buvo neramus.

– Kas ten bus, vaikel, vidurnaktį? Pats įmigis. Iki šiol būdavo ramu.

– Buvo, mamute, buvo... Juozai, išeik į kiemą, apsidairyk, pasiklausyk.

Kas tam Pranui pasidarė? Gal įtaria ar nujaučia ką? Juozas nelabai norėjo eiti į kiemą, bet brolio prašymo negalėjo nepildyti.

– Gerai jau, einu. Dar ir savo reikalą atliksiu...

Juozas išėjo į tamsų kiemą. Ant slenksčio sustojo, apsidairė. Ką tu, žmogau, pamatysi tokioje tamsoje. Nors pirštu į akį durk. Paeis už kampo. Jam becinant, lyg kas prie obels trakstelėjo. Juozas sustojo, įsiklausė – mirtina tyla. Tik kiemsargis šuo, pririštas prie tvarto, neaiškiai cypatelėjo. Juozas atliko savo reikalą ir grįžo vidun. Norėjo greičiau pasprukti nuo nemalonios nakties vėsos. Grįžtant atgal, vėl lyg pasigirdo prislopintas vyriškas balsas. Juozo nugara nuėjo pagaukais. Jis pats ant savęs pyktelėjo: "Štai tau ir partizanas. Pelė krepstelėjo – ir jau drebi visas". Dar ir vaiduokliais pradėsiu tikėti.

Jam grįžus, Pranas tyliai paklausė:

– Na, kaip, ramu kieme?

– Atrodo, kad ramu, – nevisai tvirtu balsu atsakė Juozas.

– Tai labos naktelės, saldžių sapnų. Ir man palinkėkite to paties. Jau senokai ramiai miegojau...

Mama paėmė šiltą antklodę:

– Aš tavo palydėsiu, sūneli, pataisysiu guolį. Žinai, mamos klota lova – pati minkščiausia.

– Nereikia, mama. Aš karys esu. Užsigrūdinęs. O gimtoji pastogė kiekvienas kampas atstoja minkščiausią patalą. – Prano balsas virptelėjo. Jis pasiėmė ginklą ir išėjo į kiemą. Mama su anklode – iš paskos. Juozas pasiliko prie laukųjų durų.

Pranui nepriėjus iki vidurio kiemo, nakties tamsą perskrodė klaukus riksmas:

– Mesk ginklą! Ran-

kas aukšty! Jūs apsupti!

Pranas sureagavo žaibiškai ir į balso pusę paleido trumpą automato šovinių seriją. Kažkas rusiškai nusikeikė, bet tamsoje nieko nesimatė. Po Prano šūvio pasipylė automatų papliūpos ir jis atsidūrė prožektorių šviesoje. Mama dviem didžiuliais šuoliais, kaip tigrė, puolė prie sūnaus, norėdama pridengti jį savo kūnu. Bet buvo per vėlu. Pranas sumosikavo ore rankomis ir sukniubo prie motinos kojų.

O Dieve, Dieve! Trūko tik vieno vienintelio žingsnelio. Motina puolė prie pakirsto sūnaus. Jos kojos susipainiojo antklodėje ir ji sukniubo tiesiai ant savo Pranuko. Aplinkui švietė prožektoriai. Buvo šviesu kaip dieną.

– Sūneli mano, Praneli! Neišeik, nepaliki mūsų vienų. Ar tam aš tave gimdžiau, ar tam auginau!? O Viešpatie Aukščiausiasis, už ką tokia žiauri bausmė?!

Motina glostė ir glaudė prie krūtinės sūnaus galvą. Jai pasirodė, jog Pranukas sudejavo.

– Pranuk, Pranuk, – dejavo motina, – imk mano gyvybę, tik tu neišeik, tik tu nepalik manęs...

Prano galva bejėgiškai nusviro. Mama sukniubo ant jo ir vis glostė galvą, glausdama prie krūtinės.

Juozas paliko bestovįs prie durų. Jį sukaustė baimė. Stovėjo kaip įbestas ir negalėjo pajudinti nei rankų, nei kojų.

Prie mamos priėjo rusų kariškis...

– Užteks čia tau voliotis. Jeigu taip nori, tai geriau su gyvu, o ne su mirusiu...

Tamsoje pasigirdo klaukus žvengimas.

– Pasidarei banditą išdaviką ir dar čia..., – kariškis šlykščiai nusikeikė. – Gana jau, atsimyluosi rytoj miestelio turgaus aikštėje.

Jis bandė atitraukti motiną nuo Pranuko kūno. Mama buvo tarsi suaugusi su sūnumi. Argi stribo jėgoms atplėšti lietuvę motiną nuo žuvusio už Tėvynę sūnaus?

Tas pats kariškis šuktelėjo į tamsą:

– Greičiau arklis su vežimu!

Vežimas buvo kažkur netoliese. Po minutės kitos jis jau buvo kieme.

– Įmeskite šitą šunį ir važiuojam atgal. Paskubėkite! Reikia aplaistyti tokį laimikį.

Du ginkluoti stribai puolė prie Prano kūno.

(Bus daugiau)

SVEIKINAME

Balandžio 1-osios – juokų ir išdaigų dienos proga sveikinu mūsų mieląjį humoristą Vladą Vijeikį. Susižavėjusių skaitytojų vardu

SPORTO ŽINIOS

DĖL GARBĖS NARIŲ (Pabaiga)

Iš tikrųjų, nuo pat Sąjungos gyvavimo pradžios jų būta daugiau. Dėl to teko konsultuotis su Sąjungos Centro valdybos nuolatiniu generaliniu sekretoriumi Algirdu Bielskumi iš Klivlendo. Jis tokių suskaičiavo 9. Pirmuoju garbės nariu buvo žinomas visuomenininkas J. Bačiūnas, o visi kiti – tik iš aktyviųjų sportininkų, trenerių ar sporto darbuotojų. Tai: Br. Keturakis, Pr. Mickevičius, S. Krašauskas, P. Berneckas, A. Bielskus, V. Grybauskas, Z. Žiupsnys ir naujusias – R. Dirvonis.

Taip pat sužinota, jog kandidatų į garbės narius būna pasiūloma gana daug, bet centro valdyba juos gerokai "išsijoja". *Ed. Šulaitis*

BŪSIMOSIOS VARŽYBOS

KREPŠINIO PIRMENYBĖS

1997 metų Šiaurės Amerikos lietuvių vyrų A, vyrų B, moterų ir jaunių A (1978 metų gimimo ir jaunesnių) krepšinio pirmenybės įvyks 1997 m. balandžio 25, 26 ir 27 d.d., Hamiltone, Ont. Jas vykdo Hamiltono LSK "Kovas".

Vyrų A klasę sudaro iškilnesnės komandos, kurias atrinko ŠALFASS-gos Krepšinio komitetas. Likusios komandos žaidžia B klasėje, kur gali dalyvauti ir A klasės komandas turinčių klubų antrosios ir kitos komandos. Vyrų A klasėje gali dalyvauti ne daugiau kaip 8 komandos.

Kitose klasėse komandų skaičius neapribojamas.

Jaunių A klasės žaidėjams nedraudžiama kartu žaisti ir vyrų A ar B klasėje, jei laiko ir vietos sąlygos leidžia. Klubams, dalyvaujantiems su daugiau negu viena komanda toje pačioje klasėje, neleidžiama kaitalioti žaidėjų iš vienos komandos į kitą per visą žaidynių laiką.

Šios varžybos yra pagrindinė dalis 47-jų metų Šiaurės Amerikos lietuvių sporto žaidynių, šiais metais įvairioms sporto šakoms vykdomų skirtingu laiku ir skirtingose vietovėse.

VYRŲ (SENJORŲ) KREPŠINIO PIRMENYBĖS

1997 m. ŠALFASS-gos vyrų (senjorų – 35 metų ir vyresnių) krepšinio pirmenybės įvyks 1997 m. balandžio 5 ir 6 dienomis, Toronte, Ont. Jas vykdo Toronto PPSK "Aušra".

Senjorai klasifikuojami pagal žaidėjų amžių 1997 m. gruodžio 31 d. Kitaip tariant, senjorų klasei priklauso gimę 1962 metais ir vyresni.

Dalyvavimas yra atviras visiems lietuvių sporto klubams ir komandoms, atlikusiems metinę ŠALFASS-gos 1997 m. narių registraciją. Norintieji gauti išsamesnių žinių, galite kreiptis į Rimą Miečių. 1996 m. varžybas laimėjo Hamiltono LSK "Kovas".

JAUNUČIŲ KREPŠINIO PIRMENYBĖS

Šiaurės Amerikos lietuvių jaunučių krepšinio pirmenybės įvyks 1997 m.

gegužės 17 ir 18 dienomis, Stagg High School, Palos Hills, Ill. ir Sandburg High School, Palos Park, Ill. – varžiniuose Čikagos priemiesčiuose. Jas vykdo Čikagos ASK "Lituanica".

Pagal išanstinės registracijos duomenis, žaidynėse numato dalyvauti 40 komandų. Bus varžomasi 8-se klasėse: berniukų ir mergaičių B (1981 m. gimimo ir jaunesnių), jaunučių C (1983 m. gim. ir jaun.), berniukų ir mergaičių D (1985 m. ir jaun.), berniukų E (1987 m. ir jaun.) ir "molekulių" – F klasėje (1989 m. ir jaun.), kurioje berniukai ir mergaitės žaidžia kartu.

Dalyvauti kviečiame visus lietuvių sporto klubus ar kitokius junginius, atlikusius metinę 1997 m. narių registraciją ŠALFASS-je. Jaunesnių klasių žaidėjams nedraudžiama žaisti kartu ir vyresnėse klasėse. Mergaitės gali žaisti berniukų komandose, tačiau ne atvirkščiai.

Galutinė komandų registracija privalo būti atlikta iki 1997 m. balandžio 19 d. imtinai, šiuo adresu:

Algimantas Tamošiūnas, 1921 Bending Oaks Ct., Downers Grove, IL 60515. tel. 630-435-0619; Faksas 630-852-9811; E-mail: Lituanica@aol.com Papildomai galite kreiptis į **Donatą Siliūną, tel. 630-852-3204.**

Po galutinės komandų registracijos bus paskelbtas žaidynių formatas, tvarkaraštis ir kt. Išsamias žinias gauna visi krepšinio kultivuojantieji ŠALFASS-gos klubai. *Krepšinio komitetas*

Atmintis

A.†A. KUN. JONAS ŽVIRBLIS

"Dirva" neseniai gavo liūdną žinią, kad kovo 4 d. mirė kunigas Jonas Žvirblis. Šios žinios siuntėjas prašė nutraukti velionio turėtą savaitraščio prenumeratą.

Velionis ne tik skaitė "Dirvą", bet joje karts nuo karto bendradarbiavo. Lietuvių Enciklopedijos XXXVII – papildomajame tome rado me trumpą jo biografiją, kurią čia spausdiname:

Jonas Žvirblis, gimė 1911.IX.18, Debeikių vls. Utenos apskrityje. Pradžios mokyklą lankė Debeikiuose, kur tada mokytojavo Julija Smetonaitė, prezidento A. Smetonos sesuo. Gimnaziją baigė Utenoje ir įstojo į Aukštesniąją technikos mokyklą Kaune, bet vėliau per-

sikėlė į Telsių kunigų seminariją. Kunigu iššventintas 1938.VI. 16. Dirbo Šatės, Kruopių, Gargždų parapijose. Po II Pasaulinio karo Romoje studijavo krikščioniškąją archeologiją. 1946-57 metais pastoracinį darbą dirbo Santjago mieste, Čilėje. Persikėlęs į JAV 1957 m., iki pensijos dirbo Grand Rapids miesto parapijose. Išleido religinių minčių rinkinį, pasirašė Jonu Paskutiniuolu. Mat jis buvo šeimoje paskutinis vaikas iš trylikos. *Ger.J.*

A.†A. POVILAS ŽIČKUS

1997 m. kovo 11 d. po tragiškos autoavarijos mirė Povilas Žičkus. Toje nelaimėje jis buvo sunkiai sužeistas vasario 8 d. Velionis pa-

vyr. tarybos prezidiumo narys. Naciai jį suėmė 1944 metų pradžioje ir su Vliko bei LLKS vyriausios vadovybės nariais kalino Kaune, o vėliau Vokietijoje, kol JAV kariuomenė išlaisvino iš Bayreuth kalėjimo 1945 metais.

P.Žičkus buvo Augsburgio lietuvių stovyklos komiteto ir LB komiteto pirmininkas, politinių kalinių sąjungos valdybos narys. Gyvendamas JAV, dalyvavo vi-

suomeninėje veikloje. Jis buvo LB Bostono apylinkės organizatorius ir pirmininkas, lituanistinės mokyklos tėvų komiteto pirmininkas ir kt. Daug rašė į "Darbininką", "Dirvą", "Draugą", "Laisvąją Lietuvą" ir kt., kartais pasirašydamas ir slapyvardžiais (P. Trakas, A. Jaura ir kt.). Ilgus metus buvo "Laisvosios Lietuvos" redakcines kolegijos nariu.

Raimundas Žičkus

A.†A. inž. VYTAUTUI DIDŽIULIUI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiamo jo žmonai JADVYGAI, dukroms VIDAI ir MILDAI su šeimomis, visiems giminėms ir artimiesiems. Liūdime kartu su Jumis

*Aldona ir Klaus Pintsch,
ir vaikai*

A.†A. JUOZUI RANTELIUI

iškeliavus Amžinybėn, nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukrą BIRUTĘ BANAITIENĘ su šeima, visus gimines ir artimuosius

*Aldona ir Klaus Pintsch
Matas ir Monika*

ANDRIUI KUPREVIČIUI

iškeliavus Amžinybėn, jo žmonai IRENAI, dukroms ILONAI ir KRISTINAI, seseriai ELENAI BERGIENEI ir visiems artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime

*Jurgita ir Jonas Kovai
Irena ir Česlovas Mickūnai*

Cape Cod

Mūsų mielam draugui, muzikui profesoriui

ANDRIUI KUPREVIČIUI

mirus, Jo žmonai IRENAI, dukterims KRISTINAI ir ILONAI, seseriai ELENAI BERGIENEI ir šeimoms reiškiamo nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdime

Degėsių šeima

A.†A. ANDRIUI KUPREVIČIUI

mirus, reiškiamo nuoširdžią užuojautą žmonai IRENAI, dukroms KRISTINAI ir ILONAI, seseriai ELENAI bei jų šeimoms ir kartu liūdime.

Regina ir Bronius Snarskiai

G.Kijauskienės nuotr.

RENGINIŲ KALENDORIUS

• BALANDŽIO 6 d. 11:30 v. ryto – Atvelykio stalas šv. Jurgio parapijos salėje

• GEGUŽĖS 11 d. 11:30 v. ryto – Motinos Dienos priešpiečiai, parapijos salėje. Rengia šv. Jurgio parapijos taryba

• GEGUŽĖS 26 d. 8:30 v. ryto – Memorial day: apeigos, šv. Mišios, pusryčiai. Rengia Katalikų Karo Veteranų 613-asis postas šv. Jurgio parapijoje

• BIRŽELIO 1 d., sekmadienį, – Ateitininkų Šeimos šventė, Dievo Motinos parapijoje

LIEPOS 19 d. 5:00 v.v. – Lietuvių kultūrinių darželių vakarėnė Gwinn Estate

• LIEPOS 20 d. 11:30 ryto – šv. Jurgio parapijos gegužinė šv. Jurgio parapijos sodyboje

• SPALIO 18–19 d. – nemokami skiepai nuo gripo. Rengia šv. Jurgio parapijos taryba

• LAPKRIČIO 16 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – šv. Jurgio parapijos Rudens festivalis

"LIETUVOS AIDAS" – Vilniuje leidžiamas patriotinės minties dienraštis geriausiai informuoja apie Lietuvą. Prenumerata oro paštu metams – \$130 pušei metų – \$ 70 JAV.

Prenumeratą priima: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. (630) 986-1613

Psychological Health Center and Alcoholism Treatment Program, Inc.

6315 Pearl Road, Suite 101
Parma Heights, Ohio 44130

Telefonas: (216) 845-9061

Faksas: (216) 8454-9062

Dr. Gintautas Z. Sabataitis Psichologas

Priimame "Medicare" ir kitus sveikatos apdraudimus

PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Artimiausias suėjimas – 1997 m. balandžio 3 d., ketvirtadienį, 2 val. po pietų. Kaip visada, renkamės Lietuvių Namų viršutinėje salėje.

Nutarta artimiausiu metu pasikviesti amerikietį draudimo – MEDICARE specialistą. Tikimės surasti asmenį, kuris yra gerai susipažinęs su naujausiais įstatymų pakeitimais ir jų svarba

pensininkų gyvenimui bei sveikatos apsaugai.

Klubo valdyba nutarė šiais metais paminėti šias šventes bei įvykius: Trėmimai, Medininkai, Tautos šventė, Mindaugo karūnavimas ir Padėkos diena.

Anksčiau planuoti keliai atidėti į gegužės 29 d., nes nesudarė reikiamo keliautojų skaičiaus.

Balandžio mėnesį

gimtadienius švenčia šie klubo nariai: Liuda Apanienė, Vladas Bačiulis, Jonas Balbatas, Jokūbas Bartkus, Stefanis Blatnik, Janė Butrimienė, Zenonas Dučmanas, Petras Ežerskis, Vytautas Janušis, Eugenija Mackevičienė, Elena Malskienė, Jonas Naujokaitis, Edvardas Pranskus, Albina Smelstoriene, Dr. Jonas Stankaitis, Joana Stepienė, Domicelė Širvaitienė.

Jonas Kazlauskas

SAVIVALDYBIŲ RINKIMAI

V.Bacevičiaus nuotraukoje – savivaldybių rinkimuose LR Garbės konsulate Klivlende.

Iš kairės: O.Čiapienė, A.Kliukienė, R.Baltušis, Garbės konsulė I.Bublienė ir S.Baltušienė

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

ATLANTA IMPORT EXPORT

JŪSŲ PASLAUGOMS CLEVELAND'E MŪSŲ ATSTOVAS:

LITMA IMPORT EXPORT
639 EAST 185 STREET
CLEVELAND OH 44119
216-481-0011

SIUNČIAME SIUNTINIUS LAIVU
LABAI SKUBIEMS SIUNTINIAMS - ORO CARGO
AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO SIUNTINIAI

JŪSŲ SIUNTINIUS PRISTATYSIME Į NAMUS
BET KURIOJE LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS,
BALTARUSIJOS VIETOJE, O TAIP PAT MASKVOJE,
PATERBURGE IR KALININGRADO SR.

ATLANTA IMPORT EXPORT
(312) 434-2121 arba (800) 775-7363

LIETUVOS GARBĖS KONSULATAS

Kovo 23 d. vykusiose savivaldybių rinkimuose Klivlende gyvenantieji Lietuvos piliečiai pirmą kartą galėjo balsuoti neseniai atidarytame LR Garbės konsulate. Rinkimai praėjo sėkmingai. Daugelis Klivlendo lietuvių atvyko pasidomėti konsulato veikla, pasikalbėti įvairiais, juos, dominančiais klausimais. Visi išreiškė susidomėjimą artėjančiais Lietuvos Prezidento rinkimais.

Ingrida Bublienė
Garbės konsulė

ĮVEDAMAS VASAROS LAIKAS

Atvelykio sekmadienį – balandžio 6 d. JAV laikrodžiai nustatomi vasaros laikui. Taigi balandžio 5 d. vakare, prieš eidami gulti, pasukite laikrodžius vieną valandą pirmyn.

Vasaros laikas pasibaigs spalio 26 d., sekmadienį.

Ger.J.

JURGINĖ KVIEČIA

Šiemet ir vėl šv. Jurgio parapija balandžio 6 d., sekmadienį po Sumos švęs

tradicinį Atvelykį. Šį kartą be skanių patiekalų bus speciali parapijos atžalyno programa. Scenoje mažieji deklamuos, dainuos duetas, bus vaidinamas trumpas vaizdelis, pasirodys kanklininkės.

Aišku, vėl sulauksime Velykų Bobutės viešnagės, bus ridenami margučiai, žaidžiami kiti žaidimai. Šventės bilietai (\$10) bus platinami prie durų. Laukiame Jūsų šioje šventėje.

Ger.J.

ŠVENČIŲ AIDAI

Romos Katalikų Moterų sąjungos 36 kuopos tradiciniai pusryčiai Verbų sekmadienį.

Iš kairės: E.Nainienė, klebonas G.Kijauskas, E.Sankalaitė, S.Idzelienė

V.Bacevičiaus nuotr.

DIRVA

TEISĖ GYVENTI

Amerikos Konstitucija garantuoja teisę į gyvybę, laisvę ir laimę. Dar anksčiau tai garantavo Dešimt Dievo įsakymų. Bet šitame "moderniškame" pasaulyje visos tos trys teisės yra tiesiog išuliai paminamos. Liūdniausia kad net Amerikoje, tame laisvių krašte, gyvybė, ypatingai silpnųjų, negalinčių apsiginti, kasdien yra mirtiname pavojuje.

Šiurpas mus visus apėmė, kai Susan Smith nusiskandino du savo vaikučius, kad jie nešliudytų jai susieiti su meilužiu, kad motina iš Dayton, Ohio mirtinai sumindė savo 4 metų dukrele, kuri netyčia užtikio ją lovoje su kaimynu. Bet televizijos komentatoriai pranešė: "Nesi-

baisėkit ir nemanykit, kad čia – koks retas atvejis, nes Amerikoje, kaip rodo statistika, net 55 proc. vaikų, kuriuos nužudo tėvai, žūsta nuo motinos rankos.

Net seneliai irgi nesaugūs, nes šiais laikais propaguojama "assisted suicide" (savižudybė "su pagalba"). Kas turi teisę spręsti, kad koks nors žmogus jau per daug "kenčia", kad gyvenimas yra jam "perdidelė našta"? Esą jei žmogus yra nelaimingas, nereikalingas, nenaudingas, iškrypęs, nestabilus, net "per senas", reikia "pagelbėti" jam nusižudyti.

Žinoma, jei žmogus, kokios neišgydomos ligos kankinamas, pats apsisprendžia apleisti šį pasaulį, jis

gali tą padaryti, neimdamas į burną nei maisto, nei vandens. Taip pasielgė vienas mano pažįstamas. Galime į tokį poelgį žiūrėti vienaip ar kitaip, bet aišku, kad žmogus padarė tai savanoriškai, savo valia, be jokios "pagalbos".

Tikintiesiems dar labiau sukėlė nerimą vadinamasis "partial birth" (gimdimas dalimis), kai vaikas nužudomas, jį supjaustant, darant itin vėlyvą abortą. Ar tai neprives prie išitikinimo, kad jį galima sunaikinti, išgyvenusį vieną dieną, savaitę, mėnesį? Vaikutis nužudomas tik todėl, kad jis ... nebūtų "našta"!

Tai turbūt nenuostabu, kad, negerbiant nekaltiausios gyvybės, plinta žudynės dėl menkniekio, be jokio pateisinimo, visus gyventojus statydamos į pavojų.

Tai gal iš viso žmonija, "filosofiškai" tariant, yra kvaištelėjusi? Kažkas yra pasakęs, kad žmogus – keistas gyvulys. Kartas nuo karto

jis kažką "įsikanda": ar tai komunizmą, nacizmą, ar kokio diktatoriaus ar tiesiog bepročio "nuostatas" ir ima be atodairos skersti nekaltus žmones.

Susirūpinusi dėl tų visų "modernių" reiškinių ir nekaltos gyvybės naikinimo, mūsų Klivlendo Katalikų diecezija kartu su "Greater Cleveland Right to Life Society" paskelbė meno plakatų ir rašinių konkursą, kuris apibūdintų teisę gyventi ne tik seneliams, bet ir dar negimusiems vaikeliams. Ir gražu pastebėti, kad iš 26 diecezijos pradinių mokyklų, dalyvavusių konkurse, sėkmingai pasirodė mūsų jaunieji lietuviai. Andrius Stankus tarp ketvirtąjo skyriaus mokinių laimėjo antrą vietą, o aštuntokė Maggie Mickūnaitė taip pat užėmė antrą vietą savo bendraamžių grupėje. Kur eina Amerika, kad net vaikai turi užstoti bejėgių negimusių gyvybę?

Dr. Viktoras Stankus

OHAJO (OHIO) IYKIAI

Nuo kovo 9 iki gegužės 11 d. Faberge in America – Faberge kūriniai Amerikoje. Cleveland Museum of Art, 11150 East Blvd. Tel. 216 / 421-7340.

Balandžio mėn. Arts Awareness Month – Dailės pažinimo mėnuo, University of Akron. Norėdami sužinoti apie nemokamas programas skambinkite: 330/972-6823.

Balandžio 5 - 6 d. North Coast Needler's Fantastic Quilt Show – Antkločių paroda. Westlake High School, 27830 Hilliard Blvd., Westlake. Tel. 216/777-9930.

Balandžio 12-13 d. Health Choices Expo – Sveikatos paroda. Wick Pollock Inn, 602 Wick Ave., Youngstown. Tel. 330/782-3554.

Balandžio 13-26 d. Remembering Ella Fitzgerald – Ella Fitzgerald prisiminimui skirtas džiaz festivalis įvairiuose Tri-C kolegijos skyriuose. Skambinkite: 216 / 987-4400.

Andrius Stankus prie savo plakato "Dievo pasaulis apima ir dar negimusį vaikutį". V. Stankaus nuotr.

RITA STAŠKUTĖ

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1997

Skrydžiai į Vilnių dar vis geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas
Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamautojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

Prieš perkant naują mašiną – pasiteiraukite TAUPOJE.
Naujom mašinom – nuo 7.0% Naudotom mašinom – nuo 8.5%

TAUPA turi visus bankinius patarnavimus.
Atidarykite TAUPOJE sąskaitą ir taupykite pas savus.

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. – 4:00p.p.
penktadienį ----- 9:00v.r. – 6:00p.p.
šeštadienį ----- 9:00v.r. – 12:00p.p.
sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. – 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000